

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCA

2012

Zuzana Gútaiová

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

EURÓPSKY PARLAMENT V KONTEXTE LISABONSKEJ
ZMLUVY

Diplomová práca

Študijný program: Politológia v špecializácii Európske štúdiá

Školiace pracovisko: Katedra politológie a európskych štúdií

Školiteľ: Mgr. R. Brhlíková, PhD.

Nitra 2012

Zuzana Gútaiová

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcela pod'akovať konzultantke mojej diplomovej práce
Mgr. R. Brhlíkovej, PhD., za jej odborný prístup a cenné rady.

ABSTRAKT

GÚTAIOVÁ, Zuzana: Európsky parlament v kontexte Lisabonskej zmluvy. Diplomová práca. Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. Filozofická fakulta, Katedra politológie a európskych štúdií. Školiteľ: Mgr. Radoslava Brhlíková, PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie: Magister v odbore: „Politológia v špecializácii Európske štúdiá“. Nitra: FF UKF, 2012. 71 s. a 2 prílohy

Cieľom diplomovej práce je priblížiť fungovanie Európskeho parlamentu, jeho vzťah k ostatným orgánom EÚ a národným parlamentom členských štátov na základe Lisabonskej zmluvy. Diplomová práca pozostáva z troch kapitol. Prvá kapitola je venovaná štruktúre Európskeho parlamentu a úlohe jednotlivých zložiek fungujúcich v rámci Parlamentu. Druhá kapitola zachytáva legislatívne, rozpočtové a kontrolné právomoci Európskeho parlamentu. Posledná, tretia kapitola sa zaoberá vývojom vzťahu Európskeho parlamentu a národných parlamentov.

Kľúčové slová:

Európsky parlament, spolurozhodovanie, rozpočtová procedúra, národné parlamenty

ABSTRACT

GÚTAIOVÁ, Zuzana: European parliament in the context of the Lisbon treaty. Diploma Theses. Constantine the Philosopher University in Nitra. Faculty of arts, Department of Political Science and European Studies. Supervisor: Mgr. Radoslava Brhlíková, PhD. Qualification grade: Master in field „Political Science in specialization European Studies“ Nitra: FF UKF, 2012, 71 p. and 2 additions

The aim of the diploma thesis is to describe how the European Union works and to describe the Parliament's relationship to the other bodies of the European Union and national parliaments under the Lisbon Treaty. The diploma thesis consists of three chapters. The first chapter deals with the organizational structure of the European Parliament. The second chapter describes the legislative, budgetary and supervisory powers. The last chapter deals with the relationship between the European parliament and the national parliaments of the member states of the European Union.

Keywords:

European Parliament, co-decision procedure, budgetary procedure, national parliaments

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 Organizačná štruktúra Európskeho parlamentu.....	11
1.1 Poslanci Európskeho parlamentu	11
1.2 Voľby do Európskeho parlamentu	14
1.3 Frakcie Európskeho parlamentu.....	17
1.4 Predsedníctvo Európskeho parlamentu a Konferencia predsedov	19
1.5 Výbory Európskeho parlamentu a Konferencia predsedov výborov	21
1.6 Delegácie Európskeho parlamentu a Konferencia predsedov delegácií	24
1.7 Generálny sekretariát	27
2 Právomoci Európskeho parlamentu voči ostatným orgánom Európskej únie ...	31
2.1. Legislatívne právomoci Európskeho Parlamentu.....	33
2.2 Rozpočtová procedúra.....	37
2.3 Komitológia – delegované a vykonávacie akty	40
2.4 Menovanie predsedu Komisie a Komisie	42
2.5 Vyslovenie nedôvery Komisii a ďalšie kontrolné právomoci Európskeho parlamentu.....	44
2.6 Vzťah Európskeho parlamentu k ostatným orgánom.....	47
3 Európsky parlament vo vzťahu k národným parlamentom členských štátov Európskej únie.....	51
3.1 Postavenie národných parlamentov po prijatí Lisabonskej zmluvy.....	52
3.1.1 Informovanie národných parlamentov o návrhoch legislatívnych aktov Európskej únie.....	53
3.1.2 Kontrola dodržiavania zásady subsidiarity	54
3.1.3 Medziparlamentná spolupráca	58
4 ZÁVER.....	66
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	68
PRÍLOHY	75

Zoznam obrázkov

Obrázok č. 1 Politické skupiny Európskeho parlamentu	18
Obrázok č. 2 Prvé čítanie	34
Obrázok č. 3 Druhé čítanie.....	35
Obrázok č. 4 Tretie čítanie	36
Obrázok č. 5 Rozpočtová procedúra	39

Zoznam tabuliek

Tabuľka č. 1 Počet poslancov jednotlivých členských štátov v rokoch 1979-2009 11

Tabuľka č. 2 Počet stanovísk doručených v roku 2010 podľa oblasti politiky..... 77

ÚVOD

Európsky parlament je v súčasnej podobe jedným z najdôležitejších a najunikátnejších orgánov Európskej únie. Jeho unikátnosť spočíva predovšetkým v tom, že je jediným nadnárodným orgánom Európskej únie, ktorého členovia sú volení priamym, všeobecným a tajným hlasovaním. De facto je najdemokratickejším orgánom Európskej únie, ktorý sa zaviazal obhajovať záujmy občanov Európskej únie. V určitých aspektoch sa podobá na národné parlamenty, keďže vykonáva podobné úlohy – podieľa sa na tvorbe legislatívy, zúčastňuje sa schvaľovania rozpočtu, vykonáva kontrolu nad ostatnými orgánmi Európskej únie a vymenúva členov určitých orgánov.

Európsky parlament prešiel najrozsiahlejším vývojom zo všetkých orgánov Európskej únie, preto môžeme povedať, že práve Parlament odráža najlepšie i vývoj celého integračného procesu. Parlament bol v počiatkoch len poradným orgánom bez priameho vplyvu na chod Spoločenstva/Spoločenstiev, postupne však získaval právomoci v oblasti prijímania legislatívnych opatrení, neskôr v procese prijímania rozpočtu.

Počas celého vývoja Spoločenstva, neskôr Európskej únie, sa usiloval o to, aby sa jeho právomoci zvyšovali, aby sa stal rovnocenným partnerom ostatných orgánov, predovšetkým Rady ministrov a teda členských štátov. V tomto smere nepriniesla sklamanie ani Lisabonská zmluva, ktorá de facto zrovnoprávnila tieto orgány zadefinovaním spolurozhodovacej procedúry ako riadny legislatívny postup.

Cieľom tejto diplomovej práce je priblížiť štruktúru a fungovanie Európskeho parlamentu, poukázať na jeho vnútorné mechanizmy, ktoré umožňujú jeho efektívnejšie zapojenie do činnosti Európskej únie a uľahčujú jeho spoluprácu s ostatnými orgánmi Európskej únie. Diplomová práca okrem týchto cieľov má za úlohu priblížiť i to, akým spôsobom spolupracuje Parlament s ostatnými orgánmi, aké právomoci a mechanizmy používa na to, aby ovplyvnil ich rozhodnutia. Poukazuje i na to, akým spôsobom ovplyvňuje zloženie určitých orgánov Európskej únie a nakoniec pojednáva aj o spolupráci Európskeho parlamentu s národnými parlamentmi.

V súlade s vyššie uvedenými cieľmi je diplomová práca rozdelená na tri samostatné kapitoly. Prvá kapitola s názvom Organizačná štruktúra Európskeho parlamentu sa zaoberá úlohou poslancov a ďalšími dôležitými zložkami fungujúcich v rámci Parlamentu ako sú frakcie a výbory. Približuje aj postavenie a úlohu delegácií a generálneho sekretariátu, ktoré síce fungujú v úzadí Európskeho parlamentu, ale vo

veľkej miere prispievajú k jeho fungovaniu. Druhá kapitola je venovaná právomociam Európskeho parlamentu a jeho vzťahu k ostatným orgánom Európskej únie. Približuje mechanizmus prijímania legislatívnych aktov, schvaľovanie rozpočtu, menovanie predsedu Komisie a schvaľovanie Komisie ako celku, menovanie ďalších funkcionárov. Tretia kapitola sa venuje vývoju vzťahov Európskeho parlamentu a národných parlamentov členských štátov Európskej únie, formám ich spolupráce. Nakoniec poukazuje i na to, čo priniesla Lisabonská zmluva z pohľadu ich vzťahov.

Vzhľadom na to, že diplomová práca sa zaoberá fungovaním Európskeho parlamentu po vstupe Lisabonskej zmluvy do platnosti a zmenami, ktoré priniesla v jeho postavení v sústave orgánov Európskej únie, aj naše hypotézy súvisia z touto zmluvou. Prvá hypotéza, ktorú budeme skúmať, predpokladá, že sa kompetencie Európskeho parlamentu zvýšili v legislatívnom procese a pri prijímaní rozpočtu. Ďalšia naformulovaná hypotéza vychádza z predpokladu, že práve výbory Európskeho parlamentu sú zložkami Parlamentu, v ktorých sa reálne prijímajú rozhodnutia o predložených legislatívnych aktoch. Predpokladáme i to, že národné parlamenty majú väčší vplyv na prijímanie rozhodnutí na európskej úrovni v súvislosti so zavedením nových mechanizmov ako je „žltá“, „oranžová karta“ a „červená karta“.

V diplomovej práci je použitá analytická metóda, ktorá napomáha poukázať na zmeny, ktoré nastali v postavení a fungovaní Európskeho parlamentu po vstupe Lisabonskej zmluvy do platnosti. Pri spracovaní problematiky vychádzame predovšetkým z primárneho práva Európskej únie (Zmluva o Európskej únii a Zmluva o fungovaní Európskej únie), ale budeme pracovať aj so sekundárnymi právnymi aktmi ako je Rokovací poriadok Európskeho parlamentu. Okrem týchto primárnych zdrojov budeme používať aj sekundárne zdroje, predovšetkým cudzojazyčnú odbornú literatúru, odborné články týkajúce sa danej problematiky a publikácie vydané Európskou úniou. Zo sekundárnych zdrojov musíme vyzdvihnúť publikáciu Corbetta s názvom *The European Parliament*, ktorá podáva komplexný prehľad o štruktúre, právomociach a vývoji Európskeho parlamentu. K lepšiemu pochopeniu fungovania nielen Európskeho parlamentu, ale celej Európskej únie vedie titul *Evropská unie*, ktorého autormi sú P. Fiala a M. Pitrová.

1 Organizačná štruktúra Európskeho parlamentu

1.1 Poslanci Európskeho parlamentu

Poslanci Európskeho parlamentu zastupujú záujmy občanov Európskej únie, o čom svedčí i fakt, že sú volení v priamych, všeobecných a tajných voľbách občanmi 27 členských krajín Európskej únie. Napriek tomu však, že zastupujú záujmy občanov jednotlivých členských štátov, v Európskom parlamente sa zoskupujú podľa politickej orientácie, nie podľa štátnej príslušnosti.¹

V roku 2009 bolo zvolených 736 poslancov, avšak Európsky parlament má v súčasnosti 754 členov i napriek tomu, že Lisabonská zmluva stanovuje, že ich počet nemôže prekročiť počet 751.² Táto skutočnosť súvisí s prechodnými ustanoveniami, ktoré boli prijaté v roku 2008 Radou EÚ. Tá rozhodla o dočasnom zvýšení počtu poslancov 12 členských štátov na volebné obdobie 2009-2014.³

Poslanci Európskeho parlamentu sú volení na päťročné funkčné obdobie, nevyučuje sa však ani ich opätovné zvolenie. Počet kresiel v Európskom parlamente je rozdelený medzi jednotlivými členskými štátmi proporcionálne na základe počtu ich obyvateľov, pričom maximálny počet poslancov jednotlivých krajín môže byť 96 a minimálny 6.⁴ Najviac poslancov má Nemecko ako krajina s najväčším počtom obyvateľov, kým najmenej poslancov má Malta, zastupuje ju 6 poslancov. (vid'. tabuľku č. 1)

Tabuľka č. 1 Počet poslancov jednotlivých členských štátov v rokoch 1979-2009

Členský štát	1979	1981	1986	1994	1995	2004	2007	2009
Belgicko	24	24	24	25	25	24	24	22
Dánsko	16	16	16	16	16	14	14	13
Nemecko	81	81	81	99	99	99	99	99
Írsko	15	15	15	15	15	13	13	12
Francúzsko	81	81	81	87	87	78	78	72

¹ Bache, I.; George, S.: Politics in the European Union, s. 306

² čl. 14 Zmluvy o EÚ

³ European Council decisions on the EP compositions, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=IM-PRESS&reference=20100223BKG69359&language=EN>, 8.9.2011

⁴ čl. 14 Zmluvy o EÚ

Taliansko	81	81	81	87	87	78	78	72
Luxembursko	6	6	6	6	6	6	6	6
Holandsko	25	25	25	31	31	27	27	25
Spojené kráľovstvo	81	81	81	87	87	78	78	72
Grécko	-	24	24	25	25	24	24	22
Španielsko	-	-	60	64	65	54	54	50
Portugalsko	-	-	24	25	25	24	24	22
Švédsko	-	-	-	-	22	19	19	18
Rakúsko	-	-	-	-	21	18	18	17
Fínsko	-	-	-	-	16	14	14	13
Česko	-	-	-	-	-	24	24	22
Estónsko	-	-	-	-	-	6	6	6
Cyprus	-	-	-	-	-	6	6	6
Litva	-	-	-	-	-	13	13	12
Lotyšsko	-	-	-	-	-	9	9	8
Maďarsko	-	-	-	-	-	24	24	22
Malta	-	-	-	-	-	5	5	5
Poľsko	-	-	-	-	-	54	54	50
Slovinsko	-	-	-	-	-	7	7	7
Slovensko	-	-	-	-	-	14	14	13
Bulharsko	-	-	-	-	-	-	18	17
Rumunsko	-	-	-	-	-	-	35	33
SPOLU	410	434	518	567	626	732	785	736

Zdroj: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sk/0005bfb6b/Po%20C4%8Det-poslancov-pod%20C4%BEa-%20C4%8Dlensk%C3%BDch-%20C5%A1t%C3%A1tov.html>

Postavenie poslancov v Európskom parlamente a otázky výsad a imunit poslancov upravuje Rokovací poriadok Európskeho parlamentu, Štatút poslanca Európskeho parlamentu a Protokol o výsadách a imunitách Európskej únie. Ako tieto dokumenty uvádzajú, poslanci sú nezávislí pri výkone mandátu, čo znamená, že nie sú viazaní žiadnymi príkazmi zo strany členských štátov napriek tomu, že sú ich zástupcami.⁵ Avšak výkon ich mandátu je nezlučiteľný s určitými funkciami, ako je

⁵ čl. 2 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

napríklad funkcia ministra, sudcu či poslanca národného parlamentu.⁶ Práve z tohto dôvodu musia poslanci ešte pred začatím plynutia mandátu podať vyhlásenie o tom, že nezastávajú žiadny post nezlučiteľný s výkonom funkcie poslanca Európskeho parlamentu. Toto vyhlásenie preskúma príslušný výbor Európskeho parlamentu, a ak zistí, že poslanec vykonáva funkciu nezlučiteľnú s výkonom mandátu, oznámi jeho uvoľnenie.⁷ V prípade, že výbor nezistí takúto skutočnosť, poslanec sa môže ujať svojej funkcie, počas ktorej sa môže domáhať určitých výsad a imunit. Rozsah jeho „privilégií“ určuje Protokol o výsadách a imunitách Európskej únie. Článok 9 Protokolu hovorí, že poslanec Európskeho parlamentu disponuje počas zasadnutí rovnakými výsadami a imunitami na území svojho štátu, ako členovia národného parlamentu.⁸ Tento článok ďalej hovorí, že „*imunita sa obdobne vzťahuje na členov Európskeho parlamentu počas ich cesty na miesto zasadnutia a pri návrate z neho.*“⁹ Poslanci nemôžu byť ani zadržaní, či stíhaní kvôli vyjadreným názorom alebo hlasovaniu v Európskom parlamente. Avšak, pri pristihnutí pri trestnom čine alebo, keď bola podaná žiadosť na zbavenie mandátu poslanca, sa poslanec imunity domáhať nemôže.¹⁰

Mandát poslanca zaniká v prípade zdanía sa funkcie, odvolania alebo úmrtia. Ak nastane situácia, že sa kreslo poslanca Parlamentu uvoľní, predseda Parlamentu má povinnosť túto skutočnosť oznámiť príslušnému členskému štátu.¹¹ V prípade, že sa poslanec sám rozhodne vzdať svojho mandátu, má povinnosť oznámiť túto skutočnosť predsedovi Parlamentu. Poslanec musí uviesť i dátum zániku svojho mandátu, k čomu musí dôjsť najviac do troch mesiacov od oznámenia. Oznámenie poslanca následne preskúma príslušný výbor Parlamentu a v prípade, že nevysloví nesúlad vzdania poslanca funkcie s Aktom o voľbách, mandát poslanca zaniká dňom, ktorý sám uviedol. V opačnom prípade sa o danej veci rozhoduje v pléne. V prípade, že o zániku mandátu rozhodne členský štát a oznámi túto skutočnosť Parlamentu, zánik mandátu nadobúda účinnosť dňom, ktorý uviedol členský štát. Bez ohľadu na to, z akého dôvodu zanikol

⁶ čl. 7 ods. 1 a 2 konsolidovaného znenia Aktu o priamych a všeobecných voľbách poslancov Európskeho parlamentu, ktorý je pripojený k rozhodnutiu Rady z 20. septembra 1976, v znení jeho neskorších zmien a doplnení, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2011-0176+0+DOC+XML+V0//SK#title2>, 8.9.2011

⁷ čl. 3 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

⁸ čl. 9 Protokolu o výsadách a imunitách Európskej únie

⁹ čl. 9 Protokolu o výsadách a imunitách Európskej únie

¹⁰ čl. 9 Protokolu o výsadách a imunitách Európskej únie

¹¹ čl. 13 konsolidovaného znenia Aktu o priamych a všeobecných voľbách poslancov Európskeho parlamentu, ktorý je pripojený k rozhodnutiu Rady z 20. septembra 1976, v znení jeho neskorších zmien a doplnení, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2011-0176+0+DOC+XML+V0//SK#title2>, 8.9.2011

mandát poslanca, predseda parlamentu požiada členský štát, aby uvoľnené miesto v čo najkratšom čase obsadil.¹²

Je dôležité hovoriť i o Štatúte poslancov Európskeho parlamentu, ktorý bol prijatý v roku 2005 a priniesol zmeny, predovšetkým v odmeňovaní poslancov. Pred prijatím Štatútu neexistoval jednotný systém odmeňovania poslancov. Platy boli vyplácané z finančných zdrojov jednotlivých členských štátov, preto poslanci z rôznych členských štátov dostávali platy v rôznej výške. Prijatím Štatútu bol však zavedený jednotný plat pre všetkých poslancov, vyplácaný zo zdrojov Európskeho parlamentu vo výške 38,5 % základného platu sudcu Súdneho dvora Európskej únie, čo predstavuje v súčasnosti 7 665 EUR.¹³ Cieľom tohto ustanovenia bolo odstránenie nerovnosti v ohodnotení poslancov, ktoré sa výrazne prehĺbilo po rozšírení Európskej únie v roku 2004.

1.2 Voľby do Európskeho parlamentu

Poslanci Európskeho parlamentu sú volení v priamych voľbách občanmi členských krajín Európskej únie už od roku 1979. Treba však podotknúť, že konanie prvých priamych volieb bolo výsledkom niekoľkoročného úsilia expertov vytvoriť ten najlepší model volieb. Prvým pokusom o nastolenie podmienok pre konanie priamych volieb bola Dehousseová správa, ktorá navrhovala, aby tretinu poslancov menovali poslanci národných parlamentov, kým zvyšnú časť priamo občania vo voľbách.¹⁴ Tento návrh však nebol akceptovaný. V roku 1973 bol predložený ďalší návrh, Patijnová správa, ktorý našiel podporu aj v Rade. V tejto správe už konanie priamych volieb nebolo podmienené aj jednotným volebným systémom v každom členskom štáte. Obsahoval aj návrh, kedy sa majú prvé voľby do Parlamentu konať – bola to prvá májová sobota roku 1978.¹⁵ Správa bola následne prerokovaná na zasadnutí Európskej rady, kde zúčastnení vyhlásili, že priame voľby sa budú konať v čo najbližšom možnom termíne.¹⁶

¹² čl. 4 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹³ čl. 10 Štatútu poslancov Európskeho parlamentu, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:262:0001:0010:SK:PDF>, 8.9.2011

¹⁴ Dehousseová správa, http://www.cvce.eu/content/publication/1997/10/13/89c2a74e-fb16-4b7f-b796-d3759876ddfe/publishable_fr.pdf, 9.9.2011

¹⁵ Patijnová správa, http://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/b665c27d-6cfb-4b30-a989-1dd40e5e08d7/publishable_fr.pdf, 9.9.2011

¹⁶ Fiala P., Pitrová M.: Evropská únie, s. 279

Potom, čo prvé voľby v roku 1979 prebehli úspešne, Európsky parlament obnovil diskusiu o jednotnom volebnom systéme. Výsledkom diskusií bola Seitlingerova, neskôr de Guchtová správa. Sietlingerová správa navrhovala pomerný volebný systém s možnosťou zavedenia 3 až 5 % volebného prahu. Podľa návrhu sa pri rozdeľovaní mandátov mala použiť d'Hontová metóda. Návrh však nenašiel podporu v Rade ani potom, čo bol pozmenený. Druhý model volieb v podobe de Guchtovej správy bol vypracovaný Parlamentom po ďalších voľbách v roku 1991. Prínos návrhu spočíval v tom, že zohľadnil princíp subsidiarity, avšak ten sa javil členským štátom, ako zásah do ich vnútroštátnych záležitostí. Z tohto dôvodu strany pristúpili ku kompromisu, ktorý stanovil, že sa pri vytvorení pravidiel jednotných volieb zohľadnia iba určité aspekty. Znenie návrhu bolo pozmenené niekoľkokrát hlavne kvôli postojom Veľkej Británie, ktorá sa nestotožňovala s pomerným volebným systémom. Práve z tohto dôvodu sa návrh upravil tak, že Veľkej Británii povolil uskutočniť voľby s časťou na základe pomerného volebného systému, s časťou väčšinovým systémom.¹⁷ Návrh v tejto podobe bol predložený v roku 1993, ale z dôvodu nedostatku času a zdĺhavej ratifikácie Maastrichtskej zmluvy sa ho nepodarilo prijať do konania najbližších volieb v roku 1994.¹⁸

Prijatím Maastrichtskej zmluvy sa posilnil princíp subsidiarity, ktorý spochybnil nutnosť jednotného volebného systému, členské štáty začali presadzovať skôr koordináciu volieb. Na druhej strane však revidovaný článok 138 Zmluvy o EÚ naďalej vyzýval na vytvorenie jednotného volebného systému do Európskeho parlamentu. Na základe tohto článku sa aj pozícia Európskeho parlamentu posúva na inú rovinu, pretože Maastrichtská zmluva mu udelila právo spolurozhodovať s Radou v otázke volebného systému.¹⁹

V nadväznosti na požiadavku čl. 138 Maastrichtskej zmluvy vypracoval Anastassopoulos ďalší návrh, ktorý obsahoval niekoľko spoločných črt volieb do Európskeho parlamentu:

- požiadavku na pomerný volebný systém,
- možnosť zavedenia 5 % volebného prahu podľa uváženia členských krajín EÚ,

¹⁷ Pracovný dokument o návrhu na zmenu Aktu o priamych a všeobecných voľbách poslancov Európskeho parlamentu z 20. septembra 1976. Dôvodová správa, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE-441.236+01+DOC+PDF+V0//SK&language=SK>, 9.9.2011

¹⁸ Westlake: A Modern Guide to European Parliament, s. 81-82

¹⁹ čl. 38 Zmluvy o EÚ

- rovnosť pohlaví a konanie volieb v máji.²⁰

Vychádzajúc z tohto plánu a zo skutočnosti, že doposiaľ sa nepodarilo nájsť jednotný spôsob konania volieb, ktorý by všetky členské štáty bez výnimky akceptovali, sa na medzivládnej konferencii uskutočnenej v roku 1996 rozhodlo o revidovaní článku 190 Zmluvy o ES. Revidovaný článok 190 už pripúšťa, že volebný systém nemusí byť absolútne jednotný, ale musí mať aspoň určité spoločné rysy.²¹

Môžeme preto konštatovať, že v súčasnosti sa voľby do Európskeho parlamentu v jednotlivých krajinách stále diametrálne odlišujú, avšak sú badateľné určité spoločné črty vďaka prijatému novelizovanému Aktu o priamych a všeobecných voľbách poslancov do Európskeho parlamentu z roku 2002. K zjednocujúcim prvkom môžeme zaradiť nasledujúce:

- voľby sa uskutočňujú na základe pomerného systému volieb (čl. 1 Aktu),
- členské štáty môžu zaviesť maximálne 5% volebný prah (čl. 3 Aktu),
- každý občan disponuje jedným hlasom vo voľbách (čl. 9 Aktu),
- voľby sa uskutočňujú druhý júnový týždeň medzi štvrtkom ráno a nedeľou večer, pričom každý členský štát môže určiť samostatne, ktorý z týchto dní vyčlení na voľby (čl. 10 Aktu).²²

Existuje niekoľko názorov k otázke, prečo sa členské štáty nevedeli zhodnúť na jednotnom volebnom systéme. Autori publikácie Evropská unie Fiala a Pitrová uvádzajú, že „*neschopnosť členských štátov dosiahnuť v otázke jednotného volebného systému zhodu, má príčiny predovšetkým v odlišných volebných systémoch používaných vo Veľkej Británii a Írsku*“²³. Z časti s týmto názorom musíme súhlasiť i napriek tomu, že aj Veľká Británia pristúpila na zavedenie pomerného volebného systému do Európskeho parlamentu v roku 1999. Medzi prekážky v procese vytvorenia jednotného volebného systému môžeme zaradiť i obavy členských štátov, že Európska únia až príliš zasahuje do ich vnútorných záležitostí. V neposlednom rade príčinou môže byť aj neustále rozširovanie Európskej únie. Zvyšovaním počtu participujúcich štátov je čoraz ťažšie a ťažšie vyhovieť požiadavkám všetkých členov.

²⁰ Pogáčová, J., Siman M., Slašťan M.: Komunitárne právo na Slovensku – Päť rokov „po“, s. 176

²¹ Fiala, P.; Pitrová, M.: Evropská unie, s. 281

²² Volebný systém Európskeho parlamentu, <http://www.finance.sk/hospodarstvo/informacie/europsky-parlament/volebny-system/>, 9.9.2011

²³ Fiala, P., Pitrová, M.: Evropská unie, s. 282

1.3 Frakcie Európskeho parlamentu

V rámci Európskeho parlamentu sa utvárajú menšie či väčšie skupiny poslancov na základe politickej orientácie, nazývané frakcie. Ich existencia zaručuje nadnárodný charakter parlamentu a zabraňuje aj tomu, aby štáty s veľkým počtom poslancov presadzovali iba svoje národné záujmy. Vznik týchto frakcií je však podmienený splnením niekoľkých podmienok, ktoré uvádza článok 30 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu. Prvou podmienkou je, že poslanci jednotlivých frakcií musia pochádzať minimálne zo štvrtiny členských štátov, čiže zo 7 členských krajín Európskej únie. Ďalším kritériom je dosiahnutie minimálneho počtu poslancov vo frakcii. Podľa článku 30 Rokovacieho poriadku minimálny počet poslancov pre utvorenie politickej skupiny (frakcie) je 25.²⁴ Po splnení týchto kritérií môže zaujať frakcia svoje miesto a podieľať sa na plnení úloh Európskeho parlamentu.

Politické skupiny či frakcie zohrávajú dôležitú úlohu v rozhodovacom procese a pri menovaní kľúčových predstaviteľov Európskeho parlamentu. Hrajú rozhodujúcu úlohu pri výbere predsedu a podpredsedov Parlamentu, menujú predsedov i členov jednotlivých výborov, okrem toho vymenúvajú spravodajcov, ktorí sú zodpovední za prípravu správ výborov a rozhodujú o pridelení času spravodajcom na vystúpenie pred plénom.²⁵

Počiatky existencie politických skupín treba hľadať v 50-tych rokoch, kedy Zhromaždenie ESUO, predchodca Európskeho parlamentu, tvorilo 78 poslancov. Je pochopiteľné, že vzhľadom na taký malý počet poslancov, stačilo 9 členov Zhromaždenia na vytvorenie politickej skupiny. Práve v tomto období vznikli prvé, doteraz fungujúce politické skupiny – frakcia liberálov, socialistov a kresťanských demokratov.²⁶ K zmene počtu politických skupín dochádza v roku 1965, kedy sa gaullistická skupina odtrhla od Liberálov a vytvorila si vlastnú skupinu – Európsku demokratickú úniu. V roku 1975 pribudli ďalšie konzervatívne orientované skupiny – frakcia komunistov a frakcia ľavicovo orientovaných poslancov a začali platiť nové kritériá. Vznik politickej skupiny bol podmienený členstvom minimálne desiatich poslancov z troch alebo viacerých členských krajín.²⁷ Podmienky utvárania politických

²⁴ čl. 30 Rokovacie poriadku Európskeho parlamentu

²⁵ Corbett, Jacobs.: The European Parliament, s. 70

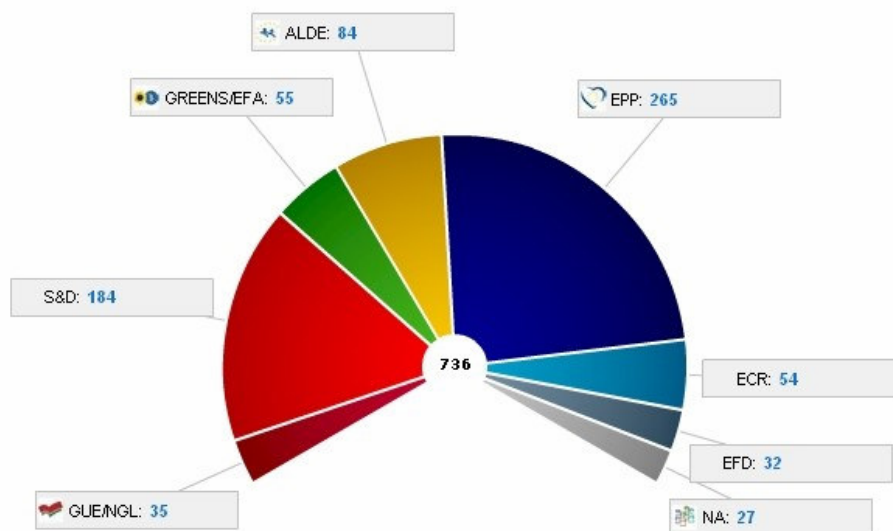
²⁶ Fiala, Pitrová: Evropská únie, s. 290

²⁷ Corbett: The European Parliament, s. 71

skupín sa výrazne zmenili po uskutočnení prvých priamych volieb, ale k drobným úpravám dochádzalo aj v dôsledku rozširovania Spoločenstva a neskôr Únie.

V súčasnosti vytvárajú poslanci Európskeho parlamentu sedem frakcií, avšak existuje aj ďalšia, menšia skupina poslancov, tzv. nezaradení, ktorí sa buď nehlásia k žiadnej existujúcej politickej frakcii, boli z nejakej frakcie vylúčení za svoje názory alebo nemajú na úrovni Európskeho parlamentu ideologického partnera. (vid'. obrázok č. 1)

Obrázok č. 1 Politické skupiny Európskeho parlamentu

Zdroj: <http://bratislava.adagio4.eu/view/sk/press-release/news/news-2009/news-2009-September/news-2009-September-1.html;jsessionid=1023E49AFFE1895791AB4F98AF41BFED>

Najstaršou i najpočetnejšou politickou frakciou je **Skupina európskej ľudovej strany (EPP)**, ktorú tvoria poslanci strán kresťanských demokratov a konzervatívcov. Môžeme povedať, že ide o najsilnejšiu frakciu Európskeho parlamentu. Predsedom tejto politickej skupiny je francúzsky poslanec Joseph Daul. Medzi hlavné priority frakcie môžeme zaradiť zníženie nezamestnanosti, zintenzívnenie boja proti terorizmu a zvýšenie bezpečnosti v Európe a vo svete.²⁸

Z hľadiska počtu je druhou najväčšou frakciou **Skupina progresívnej aliancie socialistov a demokratov (PSE)**, ktorá združuje poslancov socialistických i sociálno-demokratických strán členských štátov Európskej únie. Predsedom politickej skupiny je Martin Schulz. Medzi kľúčové otázky, ktorými sa frakcia zaoberá, patria udržiavanie

²⁸ Desať priorít skupiny EPP na obdobie 2009-2012, <http://stream.eppgroup.eu/Activities/docs/year2009/2009-2014group-priorities-sk1.pdf>, 15.9.2011

resp. zvyšovanie úrovne zamestnanosti, boj proti klimatickým zmenám a podpora sociálnej spravodlivosti.²⁹

Ďalšou politickou frakciou je **Skupina aliancie liberálov a demokratov za Európu**. Spája predstaviteľov liberálne orientovaných politických strán. Predsedom strany je v súčasnosti Graham Watson. Frakcia presadzuje väčšiu slobodu na trhu a zvýšenie konkurencieschopnosti členských štátov EÚ. Kladie dôraz na ochranu práv občanov.³⁰

Skupina Európskych konzervatívov a reformistov je najmladšou politickou skupinou, ktorá bola založená po posledných voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2009. Predsedom frakcie je Ján Zahradil. Združuje českých, maďarských a poľských poslancov. Skupina presadzuje rovnosť medzi členskými štátmi, podporuje dokončenie jednotného trhu, vytvorenie spoločného energetického trhu a kladie dôraz i na otázky týkajúce sa bezpečnosti.³¹

Okrem vyššie uvedených frakcií pôsobia v Európskom parlamente aj ďalšie, počtom menšie skupiny ako Skupina zelených/Európska slobodná aliancia, Konfederatívna skupina Európskej zjednotenej ľavice a Skupina Európa slobody a demokracie. **Skupina zelených** vyzýva na ochranu životného prostredia a kladie dôraz na ochranu ľudských práv. Medzi jej heslá patria svetový mier, odzbrojenie a rovnosť menšín i pohlaví.³² **Zjednotená ľavica** vyzdvihuje dôležitosť solidarity a sociálnych istôt, vyzýva k tolerancii a nediskriminácii, kým **Skupina Európa slobody a demokracie** kladie dôraz na spoluprácu medzi štátmi aj ich občanmi a vyzýva k rešpektovaniu tradícií a hodnôt členských štátov Európskej únie.³³

1.4 Predsedníctvo Európskeho parlamentu a Konferencia predsedov

Predsedníctvo Európskeho parlamentu je riadiacim orgánom Parlamentu, ktoré tvoria okrem predsedu i 14 podpredsedovia a šiesti kvestori. Všetci členovia, rovnako

²⁹ Hlavné priority pre Európu: 12 kľúčových požiadaviek, http://www.socialistsanddemocrats.eu/gpes/media3/documents/3582_EN_12_key_demands_en_revised_rom_2010.pdf, 15.9.2011

³⁰ Alliance of Liberals and Democrats for Europe: ALDE Priorities 2010-2011, http://www.alde.eu/fileadmin/docs/documents/2010-2011-ALDE_Priorities.pdf, 20.9.2011

³¹ Skupina Evropských konzervatívů a reformistů: Politické principy Evropských konzervatívů a reformistů, <http://www.ecrgroup.eu/download/publications/ecr-political-guidelines-cz.pdf>, 20.9.2011

³² Who we are, <http://www.greens-efa.eu/about-us/48-who-we-are.html>, 20.9.2011

³³ Europe of Freedom and Democracy Group, <http://www.efdgroupp.eu/index.php/about-us/who-we-are/charter.html>, 20.9.2011

ako predseda, sú volení na dva a pol ročné funkčné obdobie. Samotný proces ich voľby sa začína nominovaním predsedu politickými skupinami alebo najmenej 40 členmi Parlamentu. Nominácie sa predkladajú dočasnému predsedovi Parlamentu³⁴, ktorý ich predloží plénu.³⁵ Ako článok 14 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu hovorí, na zvolenie predsedu je potrebná nadpolovičná väčšina hlasov poslancov. V prípade, že poslanci nezvolia predsedu ani v treťom kole, do štvrtého postupujú nominanti, ktorí získali v predošlom kole najviac hlasov. Po zvolení nového predsedu je dočasný predseda povinný uvoľniť predsednícke kreslo.³⁶ Po zvolení predsedu sa volia podpredsedovia. Z kandidátov, ktorí v prvom kole volieb získajú nadpolovičnú väčšinu odovzdaných hlasov, je najviac štrnásť kandidátov vyhlásených za zvolených v poradí podľa počtu získaných hlasov. V prípade, že v prvom kole nedôjde k zvoleniu všetkých podpredsedov, koná sa druhé kolo na obsadenie zvyšných pozícií za rovnakých podmienok ako v prvom kole. Ak to je potrebné, koná sa i tretie kolo, v ktorom je postačujúca na zvolenie podpredsedu aj relatívna väčšina hlasov.³⁷ Ako hovorí čl. 16 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu, pri voľbe kvestorov sa používa rovnaký postup ako pri voľbe podpredsedov.

Úlohou predsedníctva je rozhodovanie o finančných, administratívnych a organizačných záležitostiach, ktoré sú spojené s činnosťou poslancov, frakcií a iných zložiek fungujúcich v rámci Európskeho parlamentu.³⁸ Predsedníctvo dohliada aj na dodržiavanie Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu a zostavuje predbežný rozpočet Európskeho parlamentu. Je i zástupcom Parlamentu vo vonkajších vzťahoch Únie a vydáva stanoviská k medzinárodným otázkam.³⁹

Funkcia predsedu Európskeho parlamentu je obzvlášť dôležitá, pretože všetky prijaté legislatívne akty nadobúdajú právnu účinnosť až potom, čo ich predseda Európskeho parlamentu podpísal. Úlohou predsedu je tiež otvoriť, prerušiť alebo ukončiť rokovania Parlamentu, rozhodnúť o prípustnosti navrhovaných pozmeňujúcich návrhov, udeľovať slovo poslancom či predkladať otázky na hlasovanie.⁴⁰

³⁴ Dočasný predseda je vlastne najstarší člen Parlamentu, ktorý vykonáva svoju funkciu do zvolenia nového predsedu.

³⁵ čl. 13 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

³⁶ čl. 14 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

³⁷ čl. 15 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

³⁸ Spoznaj Európsky parlament, s. 71

³⁹ Predseda a jeho funkcie,

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=45&pageRank=2&language=SK>, 26.9.2011

⁴⁰ čl. 20 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

Podpredsedovia zohrávajú významnú úlohu najmä počas neprítomnosti predsedu Parlamentu. V takomto prípade môžu viesť zasadnutia Parlamentu a zastupovať Parlament i navonok. Poradie podpredsedov sa určuje na základe počtu hlasov, ktoré pri zvolení dostali, ich politická sila sa však odvíja od toho, do ktorej politickej skupiny patria.⁴¹ Kvestori sa zaoberajú administratívnymi a finančnými otázkami. Zúčastňujú sa zasadnutí Predsedníctva Európskeho parlamentu, avšak majú iba poradný hlas. Boli prvýkrát volení v roku 1977 ako podskupina fungujúca v rámci Predsedníctva.⁴²

Dôležitú úlohu zohráva v rámci Európskeho parlamentu aj Konferencia predsedov, v ktorej sa stretávajú predsedovia jednotlivých frakcií s predsedom Európskeho parlamentu. Schôdze sa zúčastňujú i dvaja poslanci nezaradených poslancov, avšak bez hlasovacie práva. Konferencia predsedov rozhoduje v otázkach legislatívneho plánu, udržiava kontakt s ostatnými orgánmi Európskej únie a s národnými parlamentmi, rozhoduje o zložení jednotlivých výborov, stálych a dočasných delegácií, fungujúcich v rámci Európskeho parlamentu. Schôdze konferencie predsedov sa konajú najmenej dvakrát do mesiaca a rokovania nie sú otvorené verejnosti.⁴³

1.5 Výbory Európskeho parlamentu a Konferencia predsedov výborov

Poslanci Európskeho parlamentu sa stretávajú vo výboroch, ktoré sa vytvárajú vždy na prvom zasadnutí novozvoleného Parlamentu na dva a pol ročné funkčné obdobie. Výbory existujú už od samých počiatkov Európskeho parlamentu, samozrejme vtedy bol ich počet oveľa nižší vzhľadom na menšie kompetencie parlamentu a menší počet jeho poslancov. Na základe Zmluvy o ESUO vzniklo len sedem výborov, kým v súčasnosti existuje 20 stálych výborov, ale v osobitných prípadoch sa zriaďujú i dočasné výbory⁴⁴. Stálymi výbormi sú:

- *Výbor pre zahraničné veci,*
- *Výbor pre rozpočet,*
- *Výbor pre rozpočtovú kontrolu,*

⁴¹ Corbett, R.; Jacobs F.; Schackleton, M.: European Parliament, s. 111

⁴² Corbett, R.; Jacobs F.; Schackleton, M.: European Parliament, s. 112-113

⁴³ Spoznaj Európsky parlament, s. 71

⁴⁴ V súčasnosti existuje osobitný Výbor zaoberajúci sa otázkami finančnej, hospodárskej a sociálnej krízy,
<http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/committeesList.do?language=SK>, 25.9.2011

- *Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci,*
- *Výbor pre hospodárske a menové veci,*
- *Výbor pre rozvoj,*
- *Výbor pre medzinárodný obchod,*
- *Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci,*
- *Výbor pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín,*
- *Výbor pre priemysel, výskum a energetiku,*
- *Výbor pre vnútorný trh a ochranu spotrebiteľa,*
- *Výbor pre dopravu a cestovný ruch,*
- *Výbor pre regionálny rozvoj,*
- *Výbor pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka,*
- *Výbor pre rybné hospodárstvo,*
- *Výbor pre kultúru a vzdelávanie,*
- *Výbor pre právne veci,*
- *Výbor pre ústavné veci,*
- *Výbor pre práva žien a rovnosť pohlaví,*
- *Výbor pre petície.*⁴⁵

Výbory Európskeho parlamentu netvorí rovnaký počet poslancov, avšak každý poslanec je členom aspoň jedného výboru a náhradníkom iného. Ako výnimku môžeme uviesť predsedu, ktorý z dôvodu zastávania tejto časovo náročnej funkcie nie je členom žiadneho výboru.⁴⁶

Výbory Európskeho parlamentu zohrávajú kľúčovú úlohu počas prijímania legislatívnych aktov. Ich úlohu zachytáva Hlava II Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu, v ktorej sa uvádza, že potom, čo Európsky parlament obdržal legislatívny návrh, predseda Európskeho parlamentu ho prideli príslušnému výboru na preskúmanie a pripomienkovanie, až potom sa návrh dostáva do pléna Európskeho parlamentu, kde sa o ňom hlasuje.⁴⁷

Práca vo výboroch sa začína v gestorský výbore, ktorému je legislatívny návrh pridelený. Ten najprv preskúma právny základ návrhu, jeho zlučiteľnosť s hodnotami Charty a zásadami subsidiarity a proporcionality. Ak sa gestorský výbor, minimálne 40

⁴⁵ Zoznam výborov. Stále výbory,

<http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/committeesList.do?language=SK>, 25.9.2011

⁴⁶ Corbett, R.; Jacobs F.; Schackleton, M.: The European Parliament, s. 122

⁴⁷ čl. 36-38 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

poslancov, alebo politická skupina domnieva, že legislatívny návrh nie je v súlade s Chartou základných práv, návrh sa posunie na preskúmanie výboru, ktorý sa zaoberá výkladom Charty. Ak vzniknú námietky, týkajúce sa právneho základu alebo podozrenie, že návrh nie je v súlade s článkom 5 Zmluvy o EÚ, gestorský výbor si vyžiada stanovisko Výboru pre ústavné veci.⁴⁸ V prípade, že Výbor pre ústavné veci vysloví nesúlad návrhu s právnym základom, oznámi to Európskemu parlamentu, ktorý o ňom hlasuje ešte predtým, ako sa o samotnom návrhu rozhodne.⁴⁹ Ak sa Parlament rozhodne pozmeniť právny základ, ale Komisia takéto zmeny odmietne prijať a pozmeniť znenie návrhu, predseda gestorského výboru alebo spravodajca môže požiadať o odloženie hlasovania o danom návrhu.⁵⁰ Po preskúmaní právneho základu, sa overuje i to, či je predložený návrh zlučiteľný s viacročným finančným rámcom. Ak sa gestorský výbor rozhodne pozmeniť výšku finančných prostriedkov pre daný návrh, musí si vyžiadať stanovisko od Výboru pre rozpočet. Rozpočtový výbor má však právo preskúmať návrh aj z vlastnej iniciatívy a v prípade, že vysloví obavy o súlade návrhu s viacročným finančným rámcom Európskej únie, oznámi to Parlamentu, ktorý potom o danej otázke hlasuje. V prípade, že ho gestorský výbor vyhlási za nezlučiteľný, môže byť prijatý len vtedy, ak tak rozhodne rozpočtový orgán.⁵¹

Po posúdení vyššie uvedených hľadísk, predseda gestorského výboru, rozhoduje o ďalšom postupe. Podľa toho, aký legislatívny postup si zmluva žiada, prebehne rozhodovanie maximálne v troch čítaniach. Ak sa jedná o procedúru konzultácie alebo súhlasu, rozhodnutie sa prijíma v jednom čítaní, kým spolurozhodovací mechanizmus pripúšťajú i tri čítania. Postup vo výbore môže byť rôzny. V prípade, že gestorský výbor nemá žiadne pripomienky alebo pozmeňujúce návrhy, návrh sa predkladá Parlamentu na prijatie rozhodnutia. Tento postup sa uvádza ako jednoduchý postup, pri ktorom môže dôjsť ku schváleniu návrhu v prvom čítaní.⁵²

Postup je iný, keď sa gestorský výbor rozhodne podať pozmeňujúce návrhy alebo členovia výboru majú k návrhu pripomienky. V takýchto prípadoch má predseda výboru alebo určený spravodajca za úlohu pripraviť znenie pozmeňujúcich návrhov v súlade s predchádzajúcimi rozhovormi vo výbore a predložiť ho členom na

⁴⁸ Cit. čl. 5 Zmluvy o Európskej únii: „Vykonávanie právomocí Únie sa spravuje zásadou subsidiarity a proporcionality.“

⁴⁹ čl. 37 ods. 1-3 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

⁵⁰ čl. 37 ods. 4-5 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

⁵¹ čl. 38 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

⁵² čl. 46 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

hlasovanie.⁵³ Pred vydaním stanoviska, na základe článku 49 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu, si môže gestorský výbor vyžiadať stanovisko iného výboru v danej otázke, ale výbory sa môžu pripojiť ku konzultáciám aj z vlastnej iniciatívy. V oboch prípadoch je však potrebný súhlas Konferencie predsedov, ktorá vyhlasuje jeden výbor za gestorský a druhý za výbor žiadaný o stanovisko.⁵⁴ Potom, čo sa stanovisko druhého výboru predloží, gestorský výbor o návrhu hlasuje. Ak ani do troch týždňov po hlasovaní vyše desatina členov nevysloví nesúhlas, vypracuje sa dôvodová správa.⁵⁵ Dôvodová správa obsahuje pozmeňujúce návrhy, pripomienky a odôvodnenia gestorskej výboru, ktorá je potom predložená Parlamentu na prijatie konečného rozhodnutia. Dôvodová správa obsahuje aj výsledok hlasovania a na základe žiadosti tretiny členov sa v nej môže uviesť i to, ako hlasovali jednotliví členovia výboru. Ak vyše desatina členov nesúhlasí s pozmeňujúcimi návrhmi, návrh sa stáva predmetom ďalšieho hlasovania v gestorskom výbore. V Parlamente sa uskutoční napokon hlasovanie podľa dôvodovej správy, ktorú predložil gestorský výbor.⁵⁶ Vo väčšine prípadov platí, že plénum rozhodne tak, ako to príslušný výbor navrhol. Konečné prijaté stanovisko sa potom oznámi Rade.

Kvôli efektívnejšej spolupráci výborov sa predsedovia stálych aj dočasných výborov stretávajú v rámci tzv. Konferencie predsedov výborov, ktorá má svojho predsedu voleného spomedzi všetkých predsedov. Počas neprítomnosti predsedu Konferencie ho zastupuje najstarší člen Konferencie. Schôdze sa zvolávajú raz za mesiac do Štrasburgu. Konferencia predsedov výborov má predovšetkým za úlohu rozhodovať pri vzniku kompetenčných sporov medzi výbormi. Predsedovia jednotlivých výborov sa v počiatočných štádiách stretávali neformálne, až v roku 1993 došlo k zoficiálneniu ich schôdzí.⁵⁷

1.6 Delegácie Európskeho parlamentu a Konferencia predsedov delegácií

Delegácie zohrávajú dôležitú úlohu pri udržiavaní vzájomných vzťahov medzi Európskym parlamentom a parlamentmi členských štátov Európskej únie, v spolupráci

⁵³ čl. 46 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

⁵⁴ čl. 49 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

⁵⁵ čl. 46 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

⁵⁶ čl. 52 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

⁵⁷ Spoznaj Európsky parlament, s. 75

medzi Európskou úniou a krajinami tretieho sveta, umožňujú výmenu informácií medzi Európskou úniou a inými organizáciami. Okrem toho delegácie zastupujú Európsku úniu i vo vonkajších vzťahoch.⁵⁸

Na pôde Európskeho parlamentu pôsobí v súčasnosti 41 delegácií, v ktorých sa združujú poslanci Európskeho parlamentu nerovnomerne. Počet poslancov v jednotlivých delegáciách sa pohybuje medzi 12 až 70. Zriaďujú sa na prvom alebo druhom zasadnutí novozvoleného parlamentu na celé funkčné obdobie Európskeho parlamentu.⁵⁹ V súčasnosti rozlišujeme štyri kategórie delegácií:

- **Delegácie pri spoločných parlamentných výboroch**, ktoré udržiavajú vzťahy medzi Európskym parlamentom a parlamentmi kandidátskych krajín alebo s parlamentmi pridružených štátov Európskej únie. Delegácie, udržiajúce vzťahy s kandidátmi na členstvo v EÚ, majú za úlohu sledovať proces ich prijímania do Európskej únie.
- **Delegácie pri parlamentných výboroch pre spoluprácu** vytvorené na základe dohody o spolupráci medzi Európskou úniou a určitými tretími krajinami.
- **Medziparlamentné delegácie**, ktoré spolupracujú s parlamentmi nečlenských štátov Európskej únie a parlamentmi krajín, ktoré nekandidujú na vstup do Európskej únie.
- **Delegácie pri mnohostranných parlamentných zhromaždeniach** podporujúce spoluprácu medzi Európskym parlamentom a určitými regiónmi, ako sú štáty Afriky, Karibiku a Tichomoria, Latinskej Ameriky, štáty Stredozemného mora.⁶⁰

V súčasnosti existujú 3 delegácie pri spoločných parlamentných výboroch v rámci Európy (medzi EÚ a Chorvátskom, Macedónskom a Tureckom) a ďalšie tri, ktoré udržiavajú vzťahy medzi EÚ a krajinami mimo Európy (Mexiko, Chile, Cariforum). Spoločné parlamentné výbory, fungujúce v rámci Európy slúžia na udržiavanie vzťahov medzi Európskou úniou a štátmi, ktoré sa uchádzajú o členstvo v EÚ. Najstarší spoločný parlamentný výbor funguje medzi EÚ a Tureckom. Tento bol zriadený v roku 1963 na základe Ankarskej dohody. Od roku 2004, kedy sa otvorili prístupové rokovania EÚ s Tureckom, dohliada delegácia na plnenie podmienok pre

⁵⁸ Delegácie, <http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=SK&id=59>, 27.9.2011

⁵⁹ Parlamentné delegácie, <http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?language=SK&pageRank=6&id=45>, 27.9.2011

⁶⁰ Tamtiež, 27.9.2011

vstup do EÚ.⁶¹ Delegácia pri Spoločnom parlamentnom výbore EÚ-Chorvátsko vznikla v roku 2004. Predchádzalo jej uzavretie dohody o stabilizácii a pridružení s Chorvátskom v roku 2001. Má za úlohu sledovať postupnú hospodársku a politickú stabilizáciu krajiny a pomáhať Chorvátsku plniť podmienky pre začlenenie medzi krajiny EÚ.⁶² Spoločná delegácia na udržiavanie vzťahov medzi EÚ a Macedónskom vznikla v roku 2004, posudzuje, či daná krajina plní záväzky voči EÚ na základe podpísanej dohody.⁶³ Delegácie pri spoločných parlamentných výboroch EÚ vytvorené medzi EÚ a krajinami nachádzajúcimi sa mimo Európy (Chile, Mexiko, Cariforum) boli založené s cieľom zlepšiť politickú spoluprácu a rozvíjať obchodné vzťahy.

Delegácie pri parlamentných výboroch pre spoluprácu sú zriaďované na základe dohôd o partnerstve a spolupráci medzi Európskou úniou a partnerskými štátmi s cieľom rozvíjať hospodársku a politickú spoluprácu. V súčasnosti fungujú takéto delegácie medzi EÚ a Ruskom, Ukrajinou, Moldavskom a krajinami, ktoré predtým spolupracovali s EÚ v rámci Delegácie pre vzťahy s republikami Spoločenstva nezávislých štátov⁶⁴. Stretnutia týchto delegácií smerujú k vytvoreniu diskusie o otázkach spoločného záujmu a na aspekty prehĺbenia spolupráce.⁶⁵

Kategória medziparlamentných delegácií je najpočetnejšia. Tieto delegácie udržiavajú vzťahy predovšetkým so štátmi ležiacimi mimo Európy, avšak i v rámci Európy ich funguje niekoľko. Jednou z nich je delegácia medzi EÚ a Švajčiarskom, Islandom a Nórskom. Táto delegácia je zodpovedná aj za vzťahy Európskeho parlamentu so Severskou radou, Konferenciou poslancov arktického regiónu a Parlamentnou konferenciou o Baltskom mori.⁶⁶ Ďalšia delegácia tejto kategórie spolupracuje so štátmi východnej Európy ako je Albánsko, Bosna a Hercegovina, Srbsko, Čierna Hora a Kosovo, ktorá je nástupcom Delegácie pre vzťahy so Socialistickou federatívnou republikou Juhoslávie.⁶⁷ Medziparlamentná delegácia na spoluprácu EÚ s Bieloruskom bola zriadená ešte v roku 1994, ale v súčasnosti nefunguje, pretože krajina nedodržiava princípy právneho štátu a popiera ľudské práva a

⁶¹ EÚ – Turecko, <http://www.europarl.europa.eu/delegations/sk/d-tr/home.html>, 27.9.2011

⁶² EÚ – Chorvátsko, <http://www.europarl.europa.eu/delegations/sk/d-hr/home.html>, 27.9.2011

⁶³ EÚ – Macedónsko, <http://www.europarl.europa.eu/delegations/sk/d-mk/home.html>, 27.9.2011

⁶⁴ V rámci tejto Delegácie spolupracovala EÚ s kaukazskými štátmi (Arménsko, Azerbajdžan, Gruzínsko) a krajinami strednej Ázie (Kazachstan, Kirgizsko, Uzbekistan, Tadžikistan, Turkménsko a Mongolsko)

⁶⁵ Kazachstan, Kirgizsko, Uzbekistan, Tadžikistan, Turkménsko a Mongolsko,

<http://www.europarl.europa.eu/delegations/sk/dcas/home.html>, 27.9.2011

⁶⁶ Švajčiarsko, Nórsko, Spoločný parlamentný výbor EÚ – Island a Spoločný parlamentný výbor EHP,

<http://www.europarl.europa.eu/delegations/sk/deea/home.html>, 27.9.2011

⁶⁷ Albánsko, Bosna a Hercegovina, Srbsko, Čierna Hora, Kosovo,

<http://www.europarl.europa.eu/delegations/sk/dsee/home.html>, 27.9.2011

slobody.⁶⁸ Na báze medziparlamentných delegácií udržiava kontakt EÚ aj s regionálnymi zoskupeniami štátov, ako je Andské spoločenstvo, Mercosur, ASEAN či NATO, ale aj so štátmi, ktoré sú dôležitými obchodnými partnermi EÚ ako USA, Kanada, India, Japonsko, atď.

Všetky delegácie sa schádzajú raz, maximálne dvakrát ročne striedavo buď v niektorom zo sídiel Európskeho parlamentu alebo na území štátu, s ktorým predstavitelia delegácie spolupracujú. Avšak poslanci Európskeho parlamentu sa stretávajú v rámci delegácií aj viackrát s cieľom pripraviť program pre budúce stretnutia s partnermi. Kvôli lepšej organizácii stretnutí a prípravu programu rokovaní delegácií má každá z nich svoje predsedníctvo, tvorené predsedom a dvomi podpredsedami.⁶⁹

Pre zefektívnenie komunikácie jednotlivých delegácií navzájom sa stretávajú predsedovia medziparlamentných delegácií v rámci Konferencie predsedov delegácií. Konferencia predsedov delegácií, rovnako ako Konferencia predsedov výborov, má svojho predsedu, ktorý je volený spomedzi členov Konferencie a v prípade jeho neprítomnosti ho zastupuje najstarší člen Konferencie predsedov delegácií. Prvoradou úlohou Konferencie predsedov delegácií je pripraviť harmonogram medziparlamentných zasadnutí a riešiť prípadne spory medzi delegáciami.⁷⁰

1.7 Generálny sekretariát

Pri každodennej činnosti pomáha Európskemu parlamentu Generálny sekretariát, ktorého členov určuje Predsedníctvo Parlamentu. Má za úlohu zosúladiť legislatívnu činnosť Parlamentu a pripravovať jeho plenárne zasadnutia a iné schôdze. Okrem iného, vo významnej miere prispieva k zachovaniu mnohojazyčnosti Európskeho parlamentu a to tým, že zamestnáva tisíce tlmočníkov a prekladateľov, ktorí nielenže tlmočia počas zasadnutí, ale majú za úlohu pripraviť právne dokumenty vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie⁷¹.

Na čele Generálneho sekretariátu stojí Generálny tajomník, ktorý koordinuje činnosť celého Parlamentu. V súčasnosti je ním Klaus Welle. Je zodpovedný za činnosť približne 5000 úradníkov. Je menovaný do svojej funkcie Predsedníctvom Parlamentu,

⁶⁸ Bielorusko, <http://www.europarl.europa.eu/delegations/sk/d-by/home.html>, 27.9.2011

⁶⁹ Delegácie, <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sk/0058a10b22/Deleg%C3%A1cie-.html>, 27.9.2011

⁷⁰ Spoznaj Európsky parlament, s. 75

⁷¹ V súčasnosti má Európsky parlament 23 úradných jazykov.

pred ktorým skladá i sľub, v ktorom vyhlasuje, že bude vykonávať svoje povinnosti objektívne a nestranne.⁷² Medzi jeho úlohy patria:

- poskytovanie pomoci Sekretariátu, Predsedníctvu a poslancom
- podpisovanie legislatívnych aktov prijatých Parlamentom a Radou spoločne
- príprava podkladov na vypracovanie predbežného rozpočtu Európskeho parlamentu.⁷³

Generálne riaditeľstvá, fungujúce pod záštitou Generálneho sekretariátu, sa zaoberajú špecifickými otázkami. V súčasnosti funguje desať takýchto riaditeľstiev:

- Generálne riaditeľstvo pre predsedníctvo
- Generálne riaditeľstvo pre vnútorné politiky Únie
- Generálne riaditeľstvo pre vonkajšie politiky
- Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu
- Generálne riaditeľstvo pre personál
- Generálne riaditeľstvo pre infraštruktúru a logistiku
- Generálne riaditeľstvo pre preklad
- Generálne riaditeľstvo pre tlmočenie a konferencie
- Generálne riaditeľstvo pre financie
- Generálne riaditeľstvo pre inováciu a technologickú podporu.⁷⁴

Generálne riaditeľstvo pre predsedníctvo poskytuje pomoc Parlamentu pri príprave plenárnych zasadnutí, schôdzí konferencie predsedov alebo predsedníctva. Pomáha pri kontrole textov legislatívnych aktov, či sú z právneho a jazykového hľadiska v poriadku. Je zodpovedné aj za udržiavanie vzťahov medzi Európskym parlamentom a národnými parlamentmi. Okrem toho má na starosti každodennú administratívnu činnosť, ako je vybavovanie pošty alebo archivácia dokumentov, týkajúcich sa Parlamentu.⁷⁵

Generálne riaditeľstvo pre vnútorné politiky Únie, ako aj z jeho názvu vyplýva, je zodpovedné za prácu parlamentných výborov, zaoberajúcich sa vnútornými politikami. Zabezpečuje plynulý chod legislatívnych a nelegislatívnych činností

⁷² čl. 207 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

⁷³ Generálny tajomník,

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=SK&id=54&pageRank=2>,
1.10.2011

⁷⁴ <http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=SK&id=54&pageRank=1>
1.10.2011

⁷⁵ Generálne riaditeľstvo pre predsedníctvo,

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=SK&id=54&pageRank=3>,
1.10.2011

v parlamentných výboroch, koordinuje ich činnosť. Vypracováva aj správy o činnosti Parlamentu v oblastiach, spadajúcich pod vnútorné politiky.⁷⁶

Generálne riaditeľstvo pre vonkajšie politiky je zodpovedné za koordináciu činnosti parlamentných orgánov v oblasti vonkajších politík. Zabezpečuje plynulý chod parlamentných výborov, zaoberajúcich sa zahraničnými vecami, ľudskými právami, bezpečnosťou, rozvojom a medzinárodným obchodom. Pomáha aj medziparlamentným delegáciám pri plnení ich úloh. Udržiava vzťahy aj s Vysokým predstaviteľom Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku.⁷⁷

Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu má za úlohu informovať nielen inštitúcie, médiá, ale aj samotných občanov Európskej únie o činnostiach Európskeho parlamentu. Pre ľahšiu komunikáciu medzi nimi sa zriadilo v každom členskom štáte informačné centrum, kde môžu občania získať bližšie informácie o činnosti Európskeho parlamentu a dostať odpovede na svoje otázky.⁷⁸

Generálne riaditeľstvo pre personál má za úlohu zabezpečiť ľudské zdroje pre plynulé fungovanie generálnych riaditeľstiev, vedie evidenciu všetkých pracovníkov Európskeho parlamentu bez ohľadu na to, v ktorej organizačnej zložke pôsobia. Vyvíja úsilie na zlepšenie podmienok žien v pracovnom prostredí a poskytuje možnosť odborného rastu zamestnancom (jazykové a počítačové školenia).⁷⁹

Generálne riaditeľstvo pre infraštruktúru a logistiku spravuje budovy používané Európskym parlamentom v Štrasburgu, Bruseli a Luxemburgu a informačné kancelárie fungujúce v jednotlivých členských štátoch. Toto riaditeľstvo je zodpovedné aj za ich materiálnu vybavenosť a poskytovanie služieb spojených s fungovaním budovy (nákup, doprava, kuriérska služba, a pod.).⁸⁰

Generálne riaditeľstvo pre preklad má za úlohu sprístupniť dokumenty Európskeho parlamentu vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie, čiže poskytuje

⁷⁶ Generálne riaditeľstvo pre vnútorné politiky Únie,
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=SK&id=54&pageRank=4>,
1.10.2011

⁷⁷ Generálne riaditeľstvo pre vonkajšie politiky
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=SK&id=54&pageRank=5>,
1.10.2011

⁷⁸ Generálne riaditeľstvo komunikácie,
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=SK&id=54&pageRank=6>,
1.10.2011

⁷⁹ Generálne riaditeľstvo pre personál,
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=SK&id=54&pageRank=7>,
1.10.2011

⁸⁰ Generálne riaditeľstvo pre infraštruktúru a logistiku,
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=SK&id=54&pageRank=8>,
1.10.2011

prekladateľské služby do 23 úradných jazykov Európskej únie. Plnením tejto funkcie prispieva k zlepšeniu výkladu dokumentov a k ich ľahšiemu porozumeniu. V neposlednom rade prispieva k udržiavaniu mnohojazyčnosti Európskej únie.⁸¹

Generálne riaditeľstvo pre tlmočenie a konferencie poskytuje tlmočnicke služby pre schôdze Európskeho parlamentu a spravuje rokovacie miestnosti Európskeho parlamentu, čím rovnako ako Generálne riaditeľstvo pre preklad, prispieva k udržiavaniu kultúrnej a jazykovej rozmanitosti Európskej únie.⁸²

Generálne riaditeľstvo pre financie vykonáva úlohy spojené s rozpočtom Európskeho parlamentu. Vedie účty a správu pokladní, robí evidenciu majetku Parlamentu a spravuje financie poslancov a politických skupín.⁸³

Generálne riaditeľstvo pre inováciu a technologickú podporu je zodpovedné za zabezpečenie informačných a komunikačných technológií a za poskytnutie tlačiarenských služieb Európskemu parlamentu. Zabezpečuje prístup ku všetkým dokumentom Európskej únie, zodpovedá za distribúciu pracovných dokumentov Parlamentu, za vydávanie legislatívy a iných dokumentov v Úradnom vestníku a poskytuje pomoc Úradu pre vydávanie publikácií Európskej únie.⁸⁴

⁸¹ Generálne riaditeľstvo pre preklad,
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=SK&id=54&pageRank=9>,
1.10.2011

⁸² Generálne riaditeľstvo pre tlmočenie a konferencie,
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=SK&id=54&pageRank=10>,
1.10.2011

⁸³ Generálne riaditeľstvo pre financie,
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=SK&id=54&pageRank=11>,
1.10.2011

⁸⁴ Generálne riaditeľstvo pre inováciu a technologickú podporu,
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=SK&id=54&pageRank=12>,
1.10.2011

2 Právomoci Európskeho parlamentu voči ostatným orgánom Európskej únie

Európsky parlament disponuje rozpočtovými, legislatívnymi a kontrolnými právomocami, priamo sa podieľa aj na menovaní a odvolaní určitých orgánov, či ich popredných predstaviteľov. Práve z tohto dôvodu budeme venovať túto kapitolu vzťahu Parlamentu k iným orgánom Európskej únie. Väčšiu pozornosť budeme venovať vzťahu Parlamentu s Radou a Komisiou vzhľadom na to, že práve ich vzťahy sa vyvíjali najdynamickejšie. Cieľom tejto podkapitoly je poukázať na zmeny, ktoré postupne nastali vo vzťahu spomínaného trojuholníka.

Vzťahy medzi vyššie uvedenými inštitúciami (Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou) sú výsledkom dlhodobého vývoja Európskej únie. Prvopočiatky vývoja ich vzťahov môžeme hľadať v Zmluve o založení Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ, kedy boli zadané prvé právomoci týchto inštitúcií. Časom sa ich právomoci rozširovali v súvislosti novými výzvami, ktorým členské štáty museli čeliť. Súviseli predovšetkým so založením ďalších spoločenstiev – Európskeho hospodárskeho spoločenstva a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, neskôr s rozširovaním Spoločenstva o nové členské štáty a nové oblasti pôsobnosti Spoločenstiev.

Pri analýze vzťahov Európskeho parlamentu a Európskej komisie musíme vychádzať najskôr zo vzťahu ich predchodcov – zo vzťahu Európskeho zhromaždenia a Vysokého úradu. K vzniku uvedených inštitúcií došlo podpísaním Zmluvy o Európskom spoločenstve pre uhlie a oceľ v roku 1952, čím vzniklo ESUO. Európske zhromaždenie v tomto Spoločenstve nezastávalo funkciu, akú zastáva Európsky parlament dnes – bolo iba poradným a v určitom zmysle kontrolným orgánom, ktorý v praxi nemal skoro žiadny vplyv na chod Spoločenstva.

Jediná právomoc, ktorá bola Zhromaždeniu na základe Zmluvy o založení ESUO priznaná, bola jeho kontrolná právomoc voči Vysokému úradu ESUO. Článok 24 Zmluvy o založení ESUO hovorí, že Zhromaždenie malo právo klásť otázky Vysokému úradu a žiadať na ne odpoveď písomne alebo ústne. Článok ďalej uvádza, že Zhromaždenie má právo odvolať Vysoký úrad ako celok na základe Vysokým úradom predloženej výročnej správy, avšak o vyhlásení nedôvery mohli hlasovať poslanci Zhromaždenia až tri dni po podaní návrhu. Vysoký úrad mohol byť odvolaný až potom,

keď za návrh na vyslovenie nedôvery resp. odvolanie hlasovali dve tretiny prítomných členov Zhromaždenia.⁸⁵

Zmluva o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva priniesla v určitom zmysle v postavení Zhromaždenia voči Vysokému úradu zvýšenie kompetencií, pretože mu priznala právo odvolať Vysoký úrad počas celého funkčného obdobia bez obmedzenia. Zmluva o Európskom hospodárskom spoločenstve bola dôležitá aj z hľadiska vývoja vzťahu Parlamentu a Rady, pretože práve táto zmluva prvýkrát upravila vzťah Zhromaždenia a Rady. Zmluva o EHS zaviedla konzultačnú procedúru, čím vznikla určitá povinnosť Rady voči Zhromaždeniu. Treba však podotknúť, že konzultačná procedúra v praxi neznamenal faktický vplyv Zhromaždenia na konečné rozhodnutie. Zhromaždenie získalo iba možnosť zúčastniť sa, možnosť vyjadriť názor, ale konečné rozhodnutie prijímala Rada.⁸⁶

Dôležitým krokom vpred bolo prijatie rozpočtových zmlúv v rokoch 1972 a 1975, ktoré ďalej zvyšovali právomoci Parlamentu voči Rade a Komisii. Rozpočtová zmluva z roku 1970 umožnila, aby Parlament mohol podávať pozmeňujúce návrhy k nezáväzným výdavkom, kým druhá rozpočtová zmluva už umožnila vrátenie rozpočtu ako celku Komisii na prepracovanie.⁸⁷

Jednotný európsky akt prijatý v roku 1986 priniesol rozsiahle zmeny. Zaviedol nové legislatívne procedúry, ktoré aj keď nezrovnoprávnili Parlament s Radou, každopádne zlepšili jeho postavenie. Bola to procedúra spolupráce, ktorá umožnila Parlamentu stať sa partnerom Rady pri prijímaní legislatívneho aktu a procedúra súhlasu, ktorou Parlament získal právo veta. Voči Komisii sa právomoci Parlamentu tiež zvýšili, pretože nové rozhodovacie mechanizmy mu umožnili podávať pozmeňujúce návrhy.⁸⁸

Skutočné zrovnoprávnenie Parlamentu v rozhodovacom procese priniesla Zmluva o Európskej únii, ktorá zadefinovala spolurozhodovaciu procedúru. Tento legislatívny postup udelil Parlamentu právo veta aj voči návrhom Komisie, čím sa stal Parlament skutočným zákonodarcom.⁸⁹ Prijatie Maastrichtskej zmluvy prinieslo zmenu i vo vzťahu Parlament a Komisia. Od prijatia zmluvy musí byť Parlament konzultovaný

⁸⁵ čl. 24 Zmluva o založení Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ

⁸⁶ Judge, D.; Earnshaw, D.: *The European Parliament*, s. 35

⁸⁷ Fiala, P.; Pitrová, M.: *Evropská unie*, s. 650-651

⁸⁸ Fiala, P.; Pitrová, M.: *Evropská unie*, s. 275

⁸⁹ čl. 189b Maastrichtskej zmluvy

pri menovaní predsedu Komisie a schvaľuje Komisiu ako celku po vypočutiach Parlamentom.⁹⁰

Revidovaná Zmluva o Európskej únii, nazývaná aj Amsterdamská zmluva, priniesla posilnenie spolurozhodovacej procedúry. Parlamentu dala právo vetovať Európskou radou navrhnutého predsedu Komisie a ďalších komisárov.⁹¹ Chronologicky ďalšia prijatá zmluva, Zmluva z Nice, nepriniesla také viditeľné zmeny, ako tie predchádzajúce, rozšírila len uplatnenie spolurozhodovacej procedúry.

Lisabonská zmluva naopak priniesla rozsiahle zmeny predovšetkým v legislatívnom mechanizme. Zadefinovala spolurozhodovaciu procedúru ako riadny legislatívny postup, zrušila procedúru spolupráce, kým konzultačná procedúra a procedúra súhlasu sa objavuje v rámci mimoriadneho legislatívneho postupu.⁹² Vo vzťahu Európskeho parlamentu a Komisie tiež nastal posun v tom, že Európska rada pri nominovaní členov Európskej komisie musí prihliadať na výsledky volieb do Európskeho parlamentu.⁹³

2.1. Legislatívne právomoci Európskeho Parlamentu

Z histórie Európskeho parlamentu vieme, že existovali štyri procedúry – konzultácia, súhlas, spolupráca a spolurozhodovanie, ktoré mu umožňovali podieľať sa na prijímaní legislatívnych aktov. V súčasnosti platné znenie Zmlúv však uvádza ako jediný riadny legislatívny postup – spolurozhodovanie, ktorý zakotvuje čl. 294 Zmluvy o fungovaní EÚ. Táto procedúra, na rozdiel od ostatných (súhlas, konzultácia), prebieha vo viacerých čítaniach.

Prvé čítanie sa začína tým, že Komisia predloží návrh legislatívneho aktu Rade aj Európskemu parlamentu, čo je z hľadiska rovnocenného postavenia Rady a Parlamentu v spolurozhodovacom procese dôležitým momentom. Komisia v tomto mechanizme zohráva úlohu iniciátora návrhov, ktorý má právo počas celého trvania legislatívneho procesu svoj návrh stiahnuť alebo na základe stanovísk prijatých Parlamentom, návrh pozmeniť. Samotný rozhodovací proces medzi Radou a Parlamentom sa začína v Parlamente, ktorý ako prvý prijíma svoje stanovisko

⁹⁰ Judge, D.; Earnshaw, D.: The European Parliament, s. 53

⁹¹ Judge, D.; Earnshaw, D.: The European Parliament, s. 56

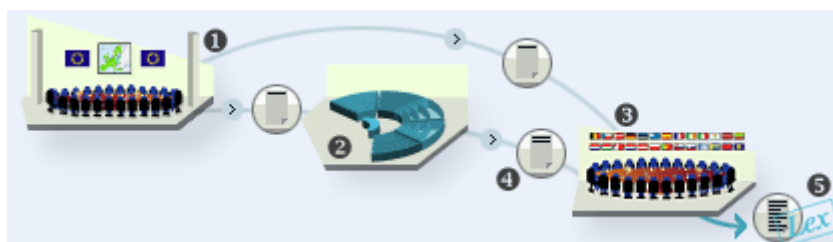
⁹² Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu: Váš sprievodca Lisabonskou zmluvou, s.

12

⁹³ čl. 17, ods. 7 Zmluva o EÚ

k predloženému návrhu a predkladá ho Rade. Parlament môže zaujať dvojakú pozíciu – môže vysloviť súhlas alebo podať pozmeňujúce návrhy.⁹⁴ Počas prijímania stanoviska v Parlamente sa aj v Rade diskutuje o predloženom návrhu, avšak svoje rozhodnutie môže prijať iba potom, čo obdrží stanovisko Parlamentu. Rada sa môže rozhodnúť tiež rôzne, avšak na prijatie rozhodnutia je potrebná kvalifikovaná väčšina.⁹⁵ Ak Parlament nemá žiadne pozmeňujúce návrhy alebo Rada so všetkými súhlasí, môže prijať legislatívny akt už v tomto čítaní a návrh sa považuje za prijatý. Avšak v prípade, že Rada nesúhlasí s návrhom, svoju spoločnú pozíciu spolu s odôvodneniami oznámi Parlamentu, čím sa prvé čítanie považuje za ukončené.⁹⁶

Obrázok č. 2 Prvé čítanie

(1) Komisia predloží návrh legislatívneho aktu (2) Parlamentu a (3) Rade. Parlament prijme (4) pozmeňujúce a doplňujúce návrhy, ktoré predloží Rade. Ak Rada so stanoviskom Parlamentu súhlasí v prvom čítaní: (5) legislatívny akt je prijatý.

Zdroj:

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=46&pageRank=4&language=SK>

Druhé čítanie sa začína predložením spoločnej pozície Rady. Parlament má od obdržania tejto spoločnej pozície tri mesiace na to, aby sa k veci vyjadril. V prípade, že spoločnú pozíciu Rady jednoduchou väčšinou schváli, alebo neprijme žiadne rozhodnutie v trojmesačnej lehote, akt je prijatý. Proces sa považuje za ukončený, avšak bez prijatia legislatívneho aktu, aj vtedy, keď Parlament nesúhlasí so spoločnou pozíciou Rady. Tretia, najviac komplikovaná situácia nastáva vtedy, keď sa Parlament rozhodne prijať pozmeňujúce návrhy. V tomto prípade sa uznáva absolútnou väčšinou a svoje prijaté stanovisko oznamuje Rade aj Komisii, pričom Komisia sa k nemu musí

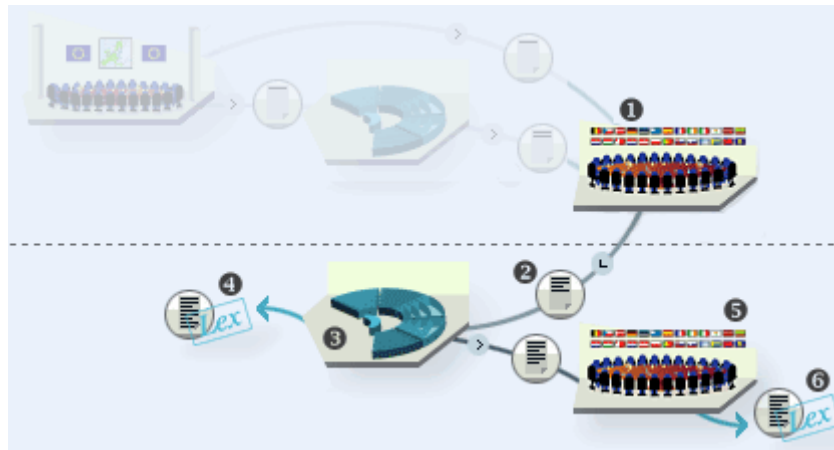
⁹⁴ čl. 55 Rokovací poriadok Európskeho parlamentu,

⁹⁵ čl. 16 Lisabonská zmluva, Zmluva o EÚ.

⁹⁶ čl. 294, ods. 1-6 Zmluva o fungovaní Európskej únie

vyjadriť a predložiť obom orgánom svoje stanovisko.⁹⁷ Následne má Rada tri mesiace na to, aby rozhodla o pozmeňujúcich návrhoch, ktoré Parlament podal. V prípade, že Rada prijme všetky pozmeňujúce návrhy Parlamentu, akt sa považuje za prijatý a proces za ukončený. Môže sa však stať, že Rada nesúhlasí so všetkými návrhmi Parlamentu, preto sa zvoláva Zmierovací výbor.⁹⁸

Obrázok č. 3 Druhé čítanie

(1) Rada neschváli návrh legislatívneho aktu v znení predloženej Parlamentom, prijme (2) spoločnú pozíciu (3) Parlament schváli spoločnú pozíciu Rady alebo sa k nej nevyjadří: (4) legislatívny akt je prijatý. Parlament potvrdí pozmeňujúce a doplňujúce návrhy, ktoré nie sú zahrnuté v spoločnej pozícii: (5) Rada schváli pozmeňujúce a doplňujúce návrhy: (6) legislatívny akt sa považuje za prijatý. Rada neschváli pozmeňujúce a doplňujúce návrhy: zvolá sa Zmierovací výbor, ktorý má za úlohu zblížiť stanoviská Rady a Parlamentu. Parlament neschváli spoločnú pozíciu: legislatívny akt je zamietnutý.

Zdroj:

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=46&pageRank=4&language=SK>

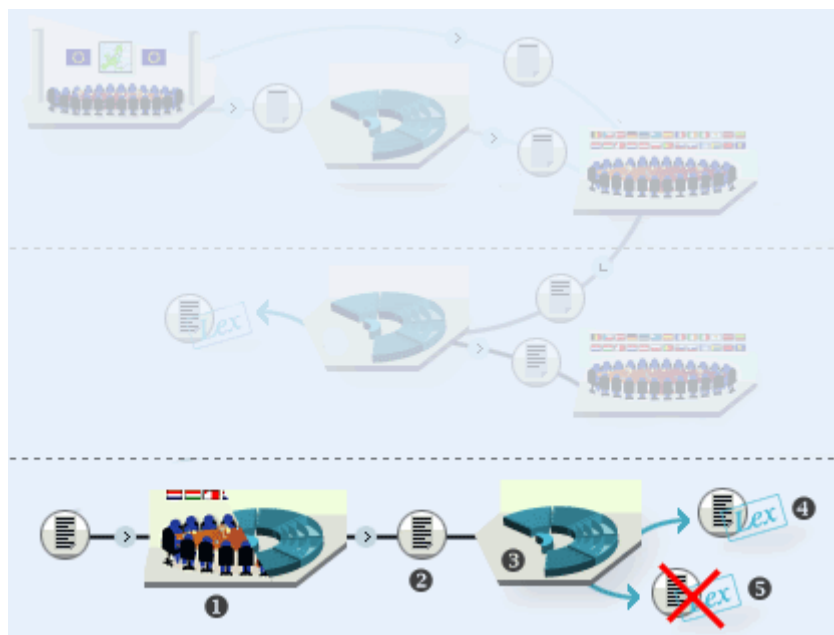
Tretie čítanie sa začína zvolaním Zmierovacieho výboru, v ktorom má svoje zastúpenie Rada aj Parlament s rovnakým podielom. Zmierovací výbor má za úlohu zblížiť stanoviská Rady a Parlamentu natolko, aby bolo možné prijať spoločný text návrhu a mohlo dôjsť k jeho následnému schváleniu. Zmierovací výbor zasadá maximálne šesť týždňov, pričom predstavitelia Rady sa v nej uznášajú kvalifikovanou väčšinou a Parlamentu väčšinou prítomných. Rokovaní sa zúčastňuje i Komisia, ktorá má za úlohu usmerňovať ich vyjednávania. V prípade, že sa do uplynutia 6 týždňov

⁹⁷ čl. 294, ods. 7 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

⁹⁸ čl. 294, ods. 8-9 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

nenájde kompromis, návrh sa považuje za neprijatý a proces za ukončený.⁹⁹ V prípade, že v Zmierovacom výbore dôjde ku kompromisu, **proces vstúpi do ďalšej fázy**, v ktorej majú obe inštitúcie šesť týždňov na to, aby rozhodli, či dohodnutý text návrhu podporia. V prípade, že Rada absolútnou väčšinou a Parlament jednoduchou väčšinou schváli dohodnutý návrh alebo, ak ani jedna z nich neprijme rozhodnutie v danej lehote, akt je prijatý. Môže nastať aj situácia, že jedna z nich návrh neprijme, čo v konečnom dôsledku znamená ukončenie procesu bez prijatia návrhu legislatívneho aktu.¹⁰⁰

Obrázok č. 4 Tretie čítanie

(1) Zmierovací výbor prijme (2) spoločný návrh na základe spoločnej pozície a pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov, ktoré boli prijaté Parlamentom v druhom čítaní. Ak tento spoločný návrh Rada a (3) Parlament schvália, (4) legislatívny akt je prijatý. Zmierovací výbor sa nedohodne na spoločnom znení návrhu: Parlament môže zamietnuť (5), čím sa rozhodovací proces považuje za ukončený a legislatívny akt za neprijatý.

Zdroj:

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=46&pageRank=4&language=SK>

Procedúra spolurozhodovania od jeho zavedenia prešla rozsiahlymi zmenami. Sú autori, ktorí tvrdia, že táto procedúra, zavedená Maastrichtskou zmluvou, nie je úplne

⁹⁹ čl. 294, ods. 10-12 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

¹⁰⁰ čl. 294, ods. 13-14 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

novým mechanizmom, sčasti je totožný s procedúrou spolupráce.¹⁰¹ Corbett vo svojej publikácii dokonca uvádza, že prvé čítania týchto procedúr sú rovnaké.¹⁰²

Po prijatí Amsterdamskej zmluvy sa však v procedúre udiali určité zmeny. Prvý podstatný rozdiel v spolurozhodovaní nastal v prípade, kedy Parlament chcel odmietnuť spoločnú pozíciu Rady. Podľa Maastrichtskej zmluvy tak mohol urobiť iba potom, čo svoj úmysel oznámil Rade. Tento krok Amsterdamská zmluva zrušila, čím podstatne urýchlila celý proces prijímania legislatívneho aktu. Ďalšia zmena sa udiala vo vyjednávani v Zmierovacom výbore. Maastrichtská zmluva pripúšťala, aby Rada mohla prijať legislatívny akt aj bez súhlasu Parlamentu, ak ten neodmietol návrh absolútnou väčšinou.¹⁰³ Amsterdamská zmluva a Lisabonská zmluva túto možnosť však zrušili.

Spolurozhodovacia procedúra na základe Lisabonskej zmluvy priniesla z pohľadu Parlamentu pozitívne zmeny, pretože sa uplatnenie tejto procedúry rozšírilo na úkor ostatných procedúr, ale začala sa uplatňovať aj v takých prípadoch, v ktorých rozhodovala predtým Rada sama. V iných prípadoch sa udiali zmeny kvôli tomu, že Rada sa v nich už neuznáša jednomyselne, ale hlasuje kvalifikovanou väčšinou.¹⁰⁴

2.2 Rozpočtová procedúra

Do začiatku sedemdesiatych rokov Európsky parlament nemal fakticky žiadny vplyv na rozpočet Európskej únie. Zmeny nastali až po prijatí dvoch rozpočtových zmlúv, ktoré uvádzajú, že rozpočet nemôže byť prijatý bez súhlasu Parlamentu.¹⁰⁵ Procedúru prijímania rozpočtu zachytáva článok 314 ZFEÚ (bývalý článok 272 ZES) a Rokovací poriadok Európskeho parlamentu.¹⁰⁶

Rozpočet Únie prijíma Rada Európskej únie spolu s Európskym parlamentom na základe mimoriadneho legislatívneho postupu.¹⁰⁷ Pred začatím samotného legislatívneho procesu, každá inštitúcia, okrem Európskej centrálnej banky, je povinná do 1. júla vypracovať svoj rozpočet na ďalší rozpočtový rok, ktorý musí obsahovať jej výdavky a príjmy. Komisia následne podľa týchto predbežných rozpočtových plánov orgánov vypracuje návrh rozpočtu, ktorý predloží Rade aj Parlamentu do 1. septembra.

¹⁰¹ Corbett, R.; Jacobs, F.; Schackleton, M.: The European Parliament, s. 207

¹⁰² Corbett, R.; Jacobs, F.; Schackleton, M.: The European Parliament, s. 207

¹⁰³ čl. 189b Maastrichtskej zmluvy a článok 294 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

¹⁰⁴ vid' prílohu č. 1

¹⁰⁵ Fiala, P.; Pitrová, M.: Evropská únie, s. 650-651

¹⁰⁶ čl. 314 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

¹⁰⁷ tamtiež

Počas prijímania rozpočtu môže Komisia svoj predložený návrh kedykoľvek pozmeniť alebo doplniť až dotedy, kým nedochádza k zvolaniu Zmierovacieho výboru.¹⁰⁸

Potom, čo Rada obdrží legislatívny návrh, prijme svoju pozíciu najneskôr do 1. októbra, ktorú potom oznámi Parlamentu. Táto pozícia Rady musí obsahovať aj dôvody, ktoré ju k rozhodnutiam viedli. Parlament má potom štyridsaťdva dní na to, aby sa rozhodol v danej veci. Parlamentom prijaté stanovisko však môže viesť k rôznym záverom. Európsky parlament môže pozíciu Rady schváliť, alebo v stanovenej lehote nerozhodnúť. Vtedy sa návrh rozpočtu považuje za prijatý. Druhou alternatívou je, že Parlament sa rozhodne prijať pozmeňujúce návrhy väčšinovým rozhodnutím, o čom informuje Komisiu aj Radu. Následne sa predsedovia Rady a Parlamentu rozhodujú o zvolaní Zmierovacieho výboru. Môže však nastať i to, že Rada do desiatich dní schváli všetky Parlamentom navrhované zmeny, čím sa rozpočet na nasledujúci rok považuje za prijatý. V prípade, že ku schváleniu pozmeňujúcich návrhov nedôjde, zasadne Zmierovací výbor.¹⁰⁹

Úloha Zmierovacieho výboru je rovnaká ako počas spolurozhodovacieho mechanizmu – vytvoriť spoločné znenie návrhu. Zástupcovia Rady sa uznávajú kvalifikovanou väčšinou, kým poslanci Parlamentu jednoduchou väčšinou.¹¹⁰ Predstavitelia týchto dvoch strán majú tri týždne na to, aby sa dohodli na znení návrhu. Následne má Rada a Parlament štrnásť dní na to, aby prijala konečné rozhodnutie o podobe rozpočtu. Rozpočet sa považuje za prijatý, ak s ním obe strany súhlasia, neprijmú rozhodnutie v danej lehote alebo jedna strana rozpočet schváli a druhá nerozhodne v stanovenej lehote. Ak nastane situácia, že jedna zo strán návrh zamietne a druhá neprijme rozhodnutie, rozpočet sa považuje za nechválený a Komisia má povinnosť vypracovať nový návrh rozpočtu. Môže však nastať i to, že Parlament rozpočet schváli, ale Rada ho zamietne. V takomto prípade môže Parlament do dvoch týždňov väčšinou poslancov a troma päťtinami odovzdaných hlasov potvrdiť všetky alebo niektoré zmeny a dodatky, ktoré predložil ešte pred zvolaním Zmierovacieho výboru.¹¹¹ „Ak jedna zo zmien a doplnení Európskeho parlamentu nie je potvrdená, považuje sa pozícia dohodnutá v Zmierovacom výbore k rozpočtovej položke, ktorá je predmetom tejto zmeny a doplnenia, za zachovanú.“¹¹² Po skončení rozpočtového

¹⁰⁸ čl. 314, ods. 1-2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

¹⁰⁹ čl. 314, ods. 3-4 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

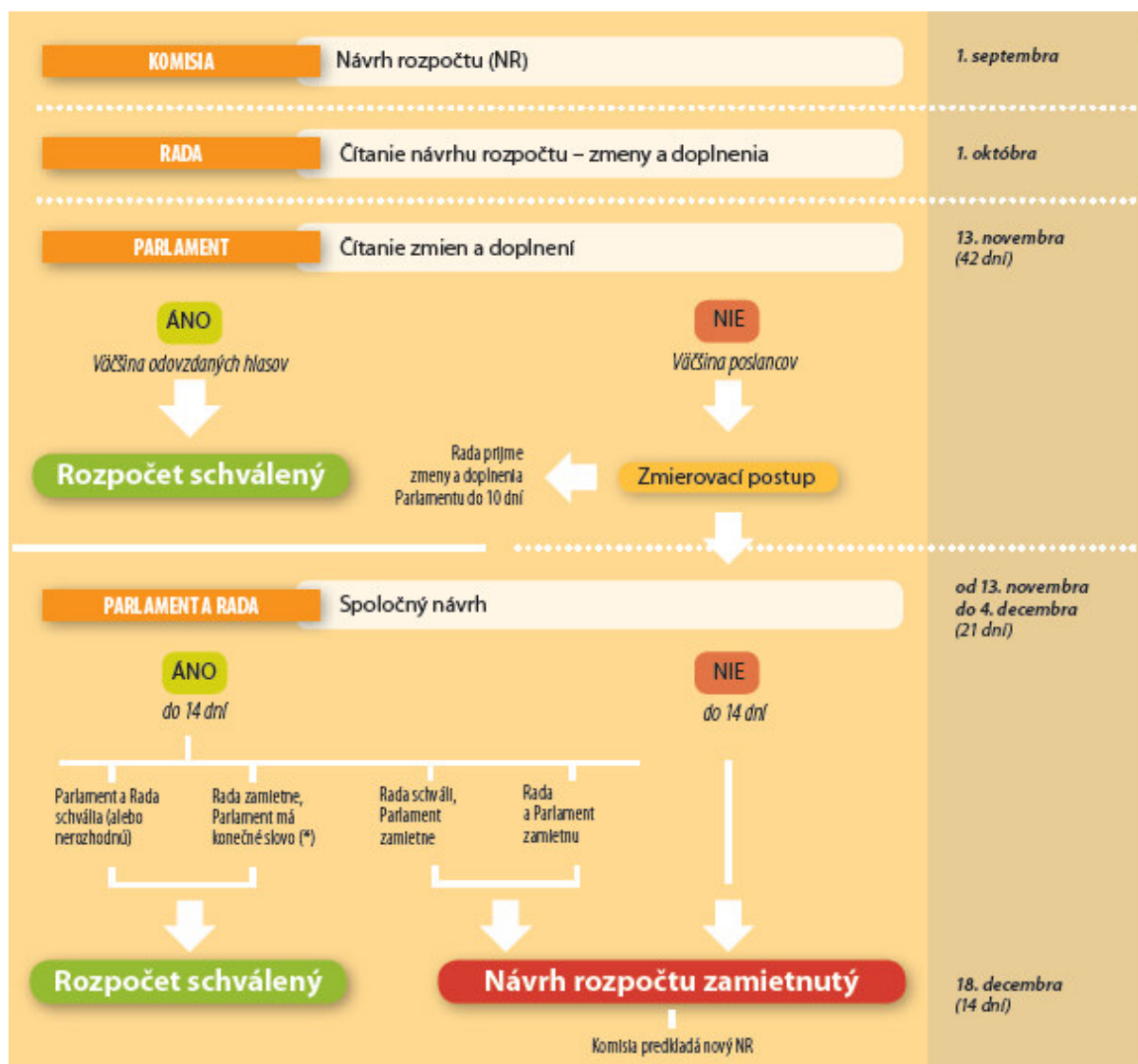
¹¹⁰ čl. 314, ods. 5 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

¹¹¹ čl. 314, ods. 6-8 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

¹¹² Čl. 314, ods. 7d Zmluvy o fungovaní Európskej únie

postupu, ktorý Zmluva uvádza, predseda Európskeho parlamentu vyhlási, že rozpočet na ďalší kalendárny rok je prijatý.¹¹³

Obrázok č. 5 Rozpočtová procedúra

* Parlament schváli spoločný text a potom do 14 dní po zamietnutí Radou sa (väčšinou poslancov a 3/5 odovzdaných hlasov) rozhodne potvrdiť všetky alebo niektoré svoje zmeny a doplnenia z čítania

Zdroj: Európska komisia: Rozpočet Európskej únie

http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/glance/budget_glance_sk.pdf

Rozpočtová procedúra, ktorú zachytáva článok 314 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, sa diametrálne líši od procedúry zadanovej v článku 272 Zmluvy o Európskom hospodárskom spoločenstve. Rozdiel medzi dvoma procedúrami spočíva

¹¹³ čl. 314, ods. 9 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

predovšetkým v tom, že Lisabonská zmluva zrušila rozdelenie rozpočtu na povinné a nepovinné výdavky.¹¹⁴ Pred vstupom Lisabonskej zmluvy do platnosti konečné rozhodnutie o povinných výdavkoch prijímala Rada sama, kým o nepovinných rozhodoval Parlament, čo spôsobovalo značné obmedzenie jeho právomocí. V súčasnosti však Parlament a Rada sú rovnocennými partnermi, vzhľadom na to, že o celom rozpočte rozhodujú spoločne.¹¹⁵

2.3 Komitológia – delegované a vykonávacie akty

Komitológia je postup, na základe ktorého Európska komisia vykonáva exekutívne právomoci. Tieto právomoci Európskej komisii sú odvodené od legislatívnych orgánov – Rady Európskej únie a Európskeho parlamentu. Komitológia je nazývaná aj „postup vo výboroch“, pretože pri plnení svojich úloh sa Komisia radí výbormi Rady. V rámci týchto výborov sa stretávajú experti z členských štátov, aby sa vyjadrili k legislatívnym aktom Komisie resp. ich schválili.¹¹⁶

Prvé výbory boli založené v roku 1962, kedy sa Rada rozhodla delegovať časť svojich implementačných právomocí na Komisiu. Stalo sa tak pri budovaní spoločného poľnohospodárskeho režimu, kedy Rada zistila, že nemá dostatok zdrojov na implementáciu všetkých potrebných opatrení. Jednotný európsky akt, potom rozšíril a spresnil podmienky za ktorých mohla Komisia tieto právomoci vykonávať.¹¹⁷

V roku 1987 Rada prijala Rozhodnutie o komitológii, ktorým jej fungovanie zjednodušila. Rozhodla o zriadení špecifických komitologických výborov. Toto rozhodnutie Rady bolo novelizované v roku 1999. Na základe novely naďalej fungovali tri komitologické výbory – poradné, riadiace a regulačné výbory.¹¹⁸ Poradné výbory síce o návrhoch Komisie hlasovali a svoje stanoviská predkladali Komisii, avšak tieto stanoviská neboli pre Komisiu záväzné, čiže nemusela ich zohľadniť pri prijímaní konečného rozhodnutia. Tento postup sa používal v prípade otázok, ktoré neboli

¹¹⁴ Ako porozumieť rozpočtu EÚ?, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20080605FCS31027+0+DOC+XML+V0//SK>, 26.12.2011

¹¹⁵ Európsky parlament Lisabonská zmluva. Nový Európsky parlament: viac právomocí, viac zodpovednosti, <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sk/0042423726/Parliament-and-the-Lisbon-Treaty.html>, 26.12.2011

¹¹⁶ Európsky parlament: Oznámenie poslancom, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/agri/cm/786/786268/786268sk.pdf, 26.12.2011

¹¹⁷ Komitológia, http://www.euractiv.sk/buducnost-eu/zoznam_liniek/komitologia, 26.12.2011

¹¹⁸ Komitológia, http://www.euractiv.sk/buducnost-eu/zoznam_liniek/komitologia, 26.12.2011

politicky citlivé. Právomoci riadiacich výborov sa značne odlišujú od právomocí poradných výborov – Komisia musí zohľadniť ich názory a v prípade, že sa názory výboru a Komisie v určitej veci nezhodovali, konečné rozhodnutia prijímala Rada Európskej únie kvalifikovanou väčšinou. Tento postup sa používal pri prijímaní opatrení v oblasti spoločnej poľnohospodárskej politiky alebo rybolovu. Regulačné výbory mali najrozsiahlejšie právomoci, pretože návrh Komisie mohol byť prijatý iba v tom prípade, ak ho aj výbor schválil. V prípade, že výbor návrh neschválil, ten sa predložil Rade. Ak Rada v danej veci nerozhodla, prípadne návrh nezamietla, Komisia mala právo prijať konečné rozhodnutie o predložennom návrhu. Tento postup sa používal v otázkach ochrany zdravia a bezpečnosti obyvateľov.¹¹⁹

Tieto tri postupy vo výboroch sa však ukázali ako nepostačujúce, preto sa Rada rozhodla o novelizácii rozhodnutia z roku 1999, čím sa zaviedol štvrtý, tzv. regulačný postup s kontrolou. Zavedenie tohto postupu bolo nevyhnutné z dôvodu, že bol zadefinovaný nový typ legislatívnych aktov tzv. kvázi-legislatívny akt.¹²⁰ Podstata regulačného postupu s kontrolou spočíva v tom, že každý návrh sa predkladá Rade a Parlamentu bez ohľadu na to, či ho výbor prijal alebo zamietol. V prípade tohto postupu má Parlament právo vetovať návrh Komisie.¹²¹

Od vstupu Lisabonskej zmluvy do platnosti komitológia prešla zásadnými zmenami. Existuje dvojaký typ aktov, o ktorých môže Komisia v rámci komitológie rozhodovať – delegované akty a vykonávacie akty. „*Delegované akty (viac-menej zodpovedajú kvázi-legislatívnym aktom) môže Komisia navrhnúť a schváliť na základe jednoduchšej konzultácie neformálnej „siete národných expertov“, čo znamená, že Komisia nie je povinná s nimi konzultovať, môže prijať opatrenie na základe vlastného rozhodnutia.*“¹²² Vykonávacie akty viac-menej zodpovedajú komitológii v užšom zmysle a pre prejatie týchto legislatívnych aktov musí Komisia získať i podporu výborov. Pre prijímanie týchto aktov sa používajú dva postupy – poradný postup a postup preskúmania. Poradný postup sa používa v oblastiach ako je kultúra,

¹¹⁹ Ministerstvo zahraničných vecí SR: Rozhodovacie procesy v Európskej únii, [http://www.mzv.sk/App/WCM/media.nsf/vw_ByID/ID_F6370E34053D1A18C1257674002EEBB8_SK/\\$File/rozhodovacie_procesy_manual_final.pdf](http://www.mzv.sk/App/WCM/media.nsf/vw_ByID/ID_F6370E34053D1A18C1257674002EEBB8_SK/$File/rozhodovacie_procesy_manual_final.pdf), 27.12.2011

¹²⁰ Komitológia – boj o moc v EÚ?, <http://www.euractiv.sk/buducnost-eu/analyza/komitologia--boj-o-moc-v-eu-014997>, 27.12.2011

¹²¹ Európsky parlament: Oznámenie poslancom, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/agri/cm/786/786268/786268sk.pdf, 27.12.2011

¹²² Komitológia – boj o moc v EÚ?, <http://www.euractiv.sk/buducnost-eu/analyza/komitologia--boj-o-moc-v-eu-014997>, 27.12.2011

schválenie grantov či dotácií, kým postup preskúmania sa uplatňuje pri prijímaní opatrení v poľnohospodárstve, v otázkach rybolovu, životného prostredia, zdravia, obchodu či daní.¹²³

I napriek tomu, že väčšina expertov hovorí, že absolútnym víťazom Lisabonskej zmluvy je Parlament, existujú určité náznaky toho, že je ním skôr Komisia. Pri komitológii to platí určite. V roku 2006 sme mohli pozorovať zvýšenie právomocí Parlamentu a Rady vďaka zavedeniu práva veta voči Komisii v postupe vo výboroch. „*Lisabonská zmluva*, ako aj Guégen tvrdí, *znamená krok opačným smerom*.“ Táto zmluva posilňuje postavenie Komisie na úkor Rady a Parlamentu. Guégen dokonca dodáva, že Parlament je z procesu prijímania vykonávacích aktov úplne vylúčený. I keď je pravda, že má právo vetovať Komisiou schválený delegovaný akt, v praxi sa ukázalo, že Rada alebo Parlament sa málokedy postaví na odpor Komisii.¹²⁴

2.4 Menovanie predsedu Komisie a Komisie

Proces menovania a následného schvaľovania predsedu Komisie a ďalších komisárov prešiel viditeľnými zmenami. Celý tento proces zachytáva článok 17, ods. 7 Zmluvy o EÚ, Rokovací poriadok Európskeho parlamentu a Rámcová dohoda o vzťahoch medzi Európskym parlamentom a Európskou komisiou.

Vychádzajúc z týchto dokumentov môžeme skonštatovať, že celý proces sa začína v Európskej rade, ktorá má na starosti výber vhodného kandidáta na post predsedu Komisie. Potom, čo Európska rada určí svojho kandidáta, ten musí vystúpiť pred Európskym parlamentom, aby ho oboznámil so svojim politickým smerovaním. Potom, čo Európsky parlament kandidáta vypočul nasleduje rozprava, ktorej sa zúčastňuje i Európska rada. Následne sa začne samotný schvaľovací proces kandidáta. Hlasovanie prebieha tajne, pričom na schválenie kandidáta sa vyžaduje väčšina hlasov všetkých poslancov.¹²⁵ V prípade, že Parlament kandidáta schváli, oznámi túto skutočnosť i Rade a požiada ju, aby spolu s novozvoleným predsedom Komisie nominovala ostatných členov Európskej komisie. Ak nastane situácia, že Európsky parlament kandidáta na predsedu Komisie neschváli, informuje o tom Európsku radu,

¹²³ Brhlíková, R.: kontext Európskej únie: Tvorba práva v EÚ- demokratický transparentná?, s. 316-323

¹²⁴ Guéguen, D.: Bruselu vládnou byrokraté, <http://www.euractiv.cz/evropske-institute/interview/daniel-gueguen-bruselu-vladnou-byrokrate-007387>, 27.12.2011

¹²⁵ čl. 105 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

ktorá má mesiac na to, aby navrhla iného kandidáta, čím sa schvaľovací proces začne odznova.¹²⁶

Potom, čo Rada a predseda Európskej komisie navrhli svojich kandidátov na posty komisárov, predseda Parlamentu kandidátov výzve, aby vystúpili pred príslušnými výbormi, na základe ich budúcej pôsobnosti. Vypočutia pred výborom prebiehajú kvôli tomu, aby sa členovia výboru mohli presvedčiť o tom, že daný kandidát na komisára má všetky potrebné vedomosti a dostatočne vyvinuté komunikačné schopnosti na výkon takejto funkcie.¹²⁷ Pred samotným vypočutím komisárov má Konferencia predsedov za úlohu rozhodnúť o tom, ktoré výbory budú povinní viesť vypočutia jednotlivých kandidátov na komisára. Ak nastane situácia, že oblasť, za ktorú niektorý komisár bude zodpovedať, patrí do pôsobnosti viacerých výborov Európskeho parlamentu, vypočutia prebiehajú za účasti týchto výborov. Ak pôsobnosť budúceho komisára patrí do pôsobnosti jedného výboru, ale okrajovo spadá aj do rezortu iného výboru, vypočutia vedie hlavný výbor za účasti ďalšieho.¹²⁸ Samotné vypočutia prebiehajú tak, že jednotliví komisári ešte pred začatím vypočutia dostanú písomné otázky, ktoré musia zodpovedať pred príslušnými výbormi. Každý komisár dostáva dve otázky navrhnuté Konferenciou predsedov, pričom jedna z otázok sa týka celkovej kompetentnosti, angažovanosti v európskych záležitostiach, kým tá druhá je špecifická a vzťahuje sa na riadenie rezortu komisárom. Okrem týchto otázok dostáva každý komisár tri špecifické, odborné otázky od gestorského výboru¹²⁹. V prípade, že oblasť pôsobnosti komisára spadá do pôsobnosti dvoch alebo viacerých výborov a pri vypočúvaní sú prítomné ďalšie výbory, každý z výborov má právo položiť dve otázky komisárovi.¹³⁰ Vypočúvania sú i časovo veľmi náročné, každé z nich trvá približne tri hodiny. Na začiatku je komisár vyzvaný, aby predniesol úvodné slová a na konci svoje záverečné vyhlásenie. Vzhľadom na to, že sú tieto vypočutia verejné, Európsky parlament ich zverejňuje do 24 hodín na svojej webovej stránke.¹³¹ Hneď po skončení vypočutí sa predsedovia výborov zídu na zhodnotenie výkonu jednotlivých menovaných komisárov. O každom komisárovi vytvoria vyhlásenie o zhodnotení, ktoré obsahuje stanoviská výborov, zodpovedných za vedenie vypočutí. Tieto vyhlásenia sa zverejňujú najneskôr do 24 hodín od vypočutia jednotlivých komisárov. Vyhlásenia sa

¹²⁶ čl. 105 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹²⁷ čl. 1a Prílohy XVII Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹²⁸ čl. 1b Prílohy XVII Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹²⁹ Gestorský výbor je výbor, ktorý vypočutie riadi.

¹³⁰ čl. 1b Prílohy XVII Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹³¹ tamtiež

potom predkladajú najprv Konferencii predsedov výborov, ktorá ich posúva pred Konferenciu predsedov. Tá má za úlohu ich preskúmať a vyhlásiť vypočutia za ukončené.¹³²

Po ukončení vypočutí, má predseda Komisie povinnosť predstaviť členov novoutvorenej Komisie na zasadnutí Európskeho parlamentu a predstaviť aj program Komisie na nasledujúce funkčné obdobie. Zasadnutia Európskeho parlamentu sa zúčastňuje i predseda Európskej rady a Rady Európskej únie. Po vystúpení predsedu Komisie nasleduje rozprava, ktorú môže ukončiť každá politická skupina alebo minimálne štyridsať poslancov, predložením návrhu uznesenia na ukončenie rozpravy.¹³³ Po hlasovaní o návrhu uznesenia sa nová Komisia zvolí alebo sa zamietne väčšinou odovzdaných hlasov. Po skončení hlasovania predseda Európskeho parlamentu informuje Radu o výsledkov hlasovania.¹³⁴

2.5 Vyslovenie nedôvery Komisii a ďalšie kontrolné právomoci Európskeho parlamentu

Európsky parlament už od samotných počiatkov má právo vysloviť nedôveru Európskej komisii. Toto právo zakotvuje článok 18 Zmluvy o EÚ a článok 234 Zmluvy o fungovaní EÚ, pričom podrobnosti procesu upravuje článok 107 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu. Na základe týchto článkov môžeme povedať, že Parlament má právo vysloviť nedôveru Komisii ako celku, ale len v tom prípade, že svoj návrh odôvodní. Na začatie samotného procesu vyslovenia nedôvery Komisii je potrebné, aby minimálne desatina poslancov Európskeho parlamentu podala návrh na vyslovenie nedôvery, ktorý predloží predsedovi Európskeho parlamentu. O podanom návrhu sa začnú viesť rokovania až tri dni po jeho predložení.¹³⁵

Návrh na odvolanie Komisie môže byť prijatý iba dvojtretinovou väčšinou odovzdaných hlasov, čo predstavuje väčšinu členov Európskeho parlamentu.¹³⁶ V prípade, že k vysloveniu nedôvery dôjde, Komisia musí odstúpiť ako celok, avšak svoju funkciu musí plniť ešte dovtedy, kým nie je schválená nová Komisia. Spolu s členmi Komisie sa musí vzdať výkonu funkcie komisára i Vysoký predstaviteľ pre

¹³² čl. 1c Prílohy XVII Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹³³ čl. 106 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹³⁴ čl. 106 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹³⁵ čl. 17 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹³⁶ čl. 234 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

zahraničnú a bezpečnostnú politiku. Treba však podotknúť, že funkčné obdobie novej Komisie je v každom prípade kratšie, keďže končí dňom, kedy malo končiť funkčné obdobie pôvodnej Komisie.¹³⁷

V histórii Európskeho parlamentu došlo k podaniu návrhu na vyslovenie nedôvery Európskej Komisii až desaťkrát, pričom ani v jednom prípade nedošlo k faktickému odvolaniu Komisie.¹³⁸ Osobitným prípadom je Santerová komisia, ktorá ako jediná odstúpila predčasne. Stalo sa tak počas roku 1999, kedy Účtovný dvor predložil správu o úniku finančných prostriedkov Európskej únie a zlom hospodárení Komisie s financiami. Na základe predloženej správy začal Európsky parlament tento prípad vyšetrovať. Santer žiadal Parlament o dôveru, pričom súhlasil s opatreniami Parlamentu, ktorý zostavil expertnú skupinu na dôkladné vyšetrenie tohto závažného problému. Táto expertná skupina potvrdila skutočnosti zistené Účtovným dvorom a Komisia ešte v deň zverejnenia tejto správy podala demisiu ako celok. Učinila tak ešte predtým, ako by jej vyslovil nedôveru Európsky parlament.¹³⁹

Európsky parlament disponuje okrem práva vysloviť nedôveru aj ďalšími kontrolnými právomoci voči Európskej komisii, čo sa prejavuje predovšetkým v predkladaní otázok Komisii. Túto právomoc Parlamentu zakotvuje čl. 230 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a podrobne upravujú články 115-118 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu. Na základe článku 230 Zmluvy má Európska komisia povinnosť písomne alebo ústne odpovedať na otázky Parlamentu alebo jeho členov. Na základe článku 115 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu otázku na ústne zodpovedanie s rozpravou môže položiť výbor, politická skupina alebo najmenej štyridsať poslancov. Každá otázka sa predkladá predsedovi parlamentu, ktorý ju postúpi Konferencii predsedov. Konferencia predsedov má následne za úlohu preskúmať otázky a zaradiť ich do programu zasadnutia. V prípade, že sa nejaká otázka nezaradí do programu v priebehu troch mesiacov, stráca platnosť a prepadne.¹⁴⁰ Komisia je o zaradených otázkach informovaná najmenej týždeň pred samotným rokovaním. Na samotnom rokovaní má jeden z predkladateľov povinnosť otázku pred plénom predniesť, následne na ňu odpovedá jeden člen Komisie.¹⁴¹

¹³⁷ čl. 17, ods. 8 Zmluvy o Európskej únii

¹³⁸ Corbett, R.; Jacobs, F.; Schackleton, M.: The European parliament, s. 271

¹³⁹ Hix S.: Democratic Politics in the European Union, s. 90-91

¹⁴⁰ čl. 115 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹⁴¹ tamtiež

Okrem vyššie uvedeného postupu existuje i tzv. hodina otázok. Tá sa koná na každej schôdzi v čase, ktorý Konferencia predsedov na tento účel vyčlení. Počas tejto hodiny otázok má každý poslanec možnosť položiť jednu otázku Komisii, avšak musí ju písomne predložiť predsedovi Parlamentu, ktorý rozhoduje o jej prípustnosti a zaradení.¹⁴²

Poslanec má právo položiť otázku Komisii aj individuálne a žiadať na ňu písomnú odpoveď. V takomto prípade však daný poslanec je plne zodpovedný za obsah otázky, ktorú musí predložiť predsedovi Parlamentu. Predseda má za úlohu otázku postúpiť adresátom. V prípade, že otázka nie je prípustná, sekretariát poradí poslancovi, ako má otázku navrhnúť, aby mohla byť adresátovi postúpená. Aj v tomto prípade platí, že, ak je predložená rovnaká otázka za posledných šesť mesiacov, poslancovi, ktorý danú otázku znova položil, sa poskytne kópia predchádzajúcej odpovede adresáta.¹⁴³ Poslanec pri predložení otázky musí určiť i druh otázky, či ide o prioritnú otázku, alebo nie. V prípade, že poslanec predloží prioritnú otázku, adresát na ňu musí písomne odpovedať do troch týždňov, kým v prípade ostatných otázok musí tak urobiť do šiestich týždňov. Otázky, na ktoré sa žiada písomná odpoveď, sa zverejňujú aj s odpoveďami v Úradnom vestníku Európskej únie.¹⁴⁴

Medzi kontrolné právomoci Európskeho parlamentu patrí aj zriadenie vyšetrovacieho výboru, ktoré je podrobne upravené v čl. 185 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu. Parlament má právo na žiadosť štvrtiny svojich poslancov zriadiť vyšetrovací výbor v prípade, že existuje podozrenie porušenia práva Únie zo strany Komisie. Na vytvorenie vyšetrovacieho výboru je potrebný súhlas väčšiny poslancov. V prípade, že Parlament s jeho zriadením súhlasí, rozhodnutie sa musí uverejniť v Úradnom vestníku Európskej únie najneskôr do 30 dní. V podanej žiadosti sa musí uviesť predmet vyšetrenia a jeho odôvodnenie.¹⁴⁵ Po schválení zriadenia takéhoto výboru, rozhoduje o jeho zložení Konferencia predsedov. Vyšetrovací výbor počas svojej činnosti môže požiadať príslušné orgány o poskytnutie dokumentov, dôležitých pre predmet vyšetrovania a tiež môže vypočuť svedkov podľa potreby. Po preskúmaní predmetu vyšetrenia podáva správu Parlamentu o výsledkoch vyšetrenia najviac do 12 mesiacov od začatia konania. Na základe rozhodnutia pléna Parlamentu sa mandát výboru môže predĺžiť dvakrát o ďalšie tri mesiace. Správa môže obsahovať aj

¹⁴² čl. 116 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹⁴³ čl. 117 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹⁴⁴ čl. 117 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹⁴⁵ čl. 185 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

odporúčania výboru na riešenie ním vyšetreného problému. O podanej správe sa v Parlamente koná rozprava.¹⁴⁶

Čo sa týka vzťahu Európskeho parlamentu k Rade EÚ, môžeme skonštatovať, že Parlament nemá voči nej také rozsiahle právomoci ako voči Komisii, avšak disponuje určitou kontrolnou právomocou i voči nej, pretože jej môže klásť otázky, na ktoré je povinná Rada odpovedať. Postup je rovnaký ako v prípade otázok predložených Komisii, jediný rozdiel je v tom, že Rade sa musia oznámiť otázky, vyžadujúce ústnu odpoveď, namiesto jedného týždňa tri týždne pred konaním rokovania.¹⁴⁷

Ďalšou, z právneho hľadiska účinnejšou, kontrolnou právomocou Parlamentu voči Rade, je podanie žaloby za nečinnosť na Európskom súdnom dvore. Takýto krok umožňuje Parlamentu článok 265 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, avšak Parlament môže podať žalobu iba v tom prípade, ak Rada bola vyzvaná na konanie, ale neuskutočnila potrebné kroky vo vopred danej lehote.¹⁴⁸ Príkladom takejto žaloby je Rozhodnutie 13/85 Európskeho súdneho dvora. V tomto prípade Parlament podal žalobu na Radu EÚ za jej nečinnosť, pretože tá neuskutočnila potrebné kroky na zabezpečenie voľného pohybu dopravných služieb na základe Zmluvy o ES.¹⁴⁹

2.6 Vzťah Európskeho parlamentu k ostatným orgánom

Európsky parlament sa podieľa okrem menovania Komisie a vypočúvania jednotlivých komisárov aj na menovaní predstaviteľov ďalších orgánov, o čom svedčia články 107a až 109 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu. Článok 107a zachytáva postup menovania sudcov a generálnych advokátov Súdneho dvora Európskej únie. Na základe uvedeného článku Parlament menuje, na návrh gestorského výberu, kandidáta do výboru, ktorý má následne za úlohu preskúmať, či kandidáti na funkciu sudcu alebo generálneho advokáta majú dostatočné kvalifikačné schopnosti a vedomosti na výkon takejto funkcie.¹⁵⁰

Okrem advokátov a sudcov má Parlament podiel aj na menovaní členov Dvora audítorov. V tomto procese zohrávajú úlohu predovšetkým výbory Európskeho

¹⁴⁶ čl. 185 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹⁴⁷ čl. 116 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹⁴⁸ čl. 265 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

¹⁴⁹ Dopravná politika: Všeobecné informácie,
http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/transport/article_7262_sk.htm, 27.12.2011

¹⁵⁰ čl. 107a Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

parlamentu, pred ktorými musia kandidáti na členov Dvora audítorov vystúpiť a zodpovedať ich otázky. Po ich vystúpení sa vo výbore uskutoční tajné hlasovanie a predloží sa správa obsahujúca hodnotenie jednotlivých kandidátov, či sú vhodní na výkon funkcie. Avšak samotný schvaľovací proces sa uskutoční až v pléne do dvoch mesiacov od doručenia návrhu kandidátov na posty. V pléne sa rozhoduje prostredníctvom tajného hlasovania o každom kandidátovi zvlášť a v prípade, že niektorého z kandidátov Parlament neschváli, požiada Radu, aby navrhla nového kandidáta.¹⁵¹

Článok 109 Rokovacieho poriadku Parlamentu zachytáva postup menovania Výkonnej rady Európskej centrálnej banky. Postup sa začína aj v tomto prípade rovnako – kandidát na post prezidenta Európskej centrálnej banky musí vystúpiť pred príslušným výborom, aby zodpovedal jeho otázky. Po vypočutí kandidáta sa vypracuje správa o kandidátovi, ktorú výbor postúpi plénu Parlamentu. Na základe správy sa v pléne hlasuje do dvoch mesiacov od podania návrhu kandidáta. Ak Parlament zamietne kandidáta počas schvaľovacieho procesu, prezident Parlamentu výzve Radu, aby kandidáta stiahla a navrhla nového. Po schválení prezidenta sa rovnakým spôsobom schvaľujú i ostatní členovia (viceprezident a ďalší členovia) Výkonnej rady ECB.¹⁵²

Európsky parlament má určité povinnosti aj voči ombudsmanovi, ktorého priamo volí, v prípade potreby odvoláva a má možnosť kontrolovať i jeho činnosť. Voľba ombudsmana sa uskutočňuje na začiatku každého volebného obdobia Európskeho parlamentu potom, čo predseda Parlamentu požiada poslancov, aby navrhli kandidátov na pozíciu ombudsmana. Zoznam kandidátov sa potom zverejňuje i v Úradnom vestníku Európskej únie. Návrh kandidáta na ombudsmana môže podať minimálne štyridsať poslancov aspoň z dvoch členských štátov. Podaný návrh musí obsahovať všetky údaje, ktoré sú z hľadiska kvalifikačných predpokladov kandidáta dôležité, a ktoré sú predpísané v príslušných nariadeniach. Návrhy sa predkladajú priamo príslušnému výboru, ktorý potom posudzuje vhodnosť jednotlivých kandidátov a v prípade potreby môže kandidátov i vypočuť.¹⁵³ Po posúdení kandidátov výborom, sa predkladá zoznam kandidátov plénu, ktorý v danej veci prijíma konečné rozhodnutie. Na zvolenie kandidáta za ombudsmana je potrebná väčšina odovzdaných hlasov, preto v prípade, že v dvoch kolách nezíska ani jeden kandidát postačujúce množstvo hlasov,

¹⁵¹ čl. 108 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹⁵² čl. 109 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹⁵³ čl. 204 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

do ďalšie kola postupujú už len prví dvaja kandidáti z najväčším počtom hlasov. Hlasovanie o ombudsmanovi v pléne môže začať iba vtedy, ak je prítomná najmenej polovica poslancov Parlamentu. Potom, čo je ombudsman zvolený, musí zložiť prísahu pred Súdny dvorom Európskej únie.¹⁵⁴

Európsky parlament, ako sme vyššie uviedli, ak považuje za potrebné, môže ombudsmana odvolať, avšak len v prípade, že sa aspoň desatina poslancov domnieva, že ombudsman neplní svoju funkciu, respektíve prekročil svoje právomoci. Návrh na jeho odvolanie sa predkladá príslušnému výboru na preskúmanie a dáva sa i ombudsmanovi na vedomie. Zodpovedný výbor preskúmava, či je podaný návrh relevantný, či existujú vážne dôvody na jeho odvolania. Po preskúmaní týchto aspektov sa vo výbore uskutoční hlasovanie a výbor predloží Parlamentu správu, ktorý potom v danej veci rozhoduje tajným hlasovaním. V prípade, že Parlament rozhodne o odvolaní ombudsmana a ten odmietne odstúpiť, predseda Parlamentu podá žiadosť na Súdny dvor, aby ombudsmana odvolal, čím sa odvolací proces ukončí.¹⁵⁵

Ako z tejto kapitoly vidíme, postavenie Európskeho parlamentu sa po prijatí Lisabonskej zmluvy zmenilo. Po preskúmaní vzťahu Rady a Parlamentu môžeme skonštatovať, že zedefinovaním spolurozhodovacej procedúry ako jediného riadneho legislatívneho postupu, sa právomoci Európskeho parlamentu voči Rade zvýšili, vzhľadom na to, že táto procedúra sa začala vzťahovať na viac oblastí. Je však pravda, že úplné zrovnoprávnenie Rady a Parlamentu nenastalo, lebo v rámci mimoriadneho postupu sa i naďalej používa aj konzultácia, v rámci ktorej Parlament nemá žiadny vplyv na konečné rozhodnutie Rady. V určitej miere sa zmenila i rozpočtová procedúra v rámci ktorej bolo zrušené striktné delenie rozpočtu na povinné a nepovinné výdavky. V rámci tejto procedúry sú Rada a Parlament rovnocenným partnerom, dokonca si dovoľujeme povedať, že Parlament má väčšie slovo. Prejavuje sa to v tom, že Parlament môže rozpočet schváliť aj v prípade, že Rada ho zamietne.

Prínos Lisabonskej zmluvy vo vzťahu Komisie a Parlamentu už nemôžeme hodnotiť tak pozitívne, pretože v rámci komitológie sa zvyšovali právomoci práve Komisie na úkor Parlamentu. Môžeme dokonca skonštatovať, že v rámci rozhodovacieho procesu má Komisia oveľa väčší vplyv, ako Parlament a Rada. Túto skutočnosť potvrdzuje aj to, že spolurozhodovaním sa prijíma 50 legislatívnych aktov

¹⁵⁴ čl. 204 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

¹⁵⁵ čl. 205 Rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu

ročne, kým v rámci komitológie sa príjme zhruba 5000.¹⁵⁶ Aj tieto čísla poukazujú na značný rozdiel medzi ich legislatívnymi právomocami. Môžeme teda povedať, že Lisabonská zmluva posilnila kompetencie Parlamentu, ale v komitológie sú jeho právomoci obmedzené.

¹⁵⁶ Guéguen, D.: Bruselu vládnou byrokraté, <http://www.euractiv.cz/evropske-institute/interview/daniel-gueguen-bruselu-vladnou-byrokrate-007387>, 27.12.2011

3 Európsky parlament vo vzťahu k národným parlamentom členských štátov Európskej únie

Od založenia Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ po uskutočnenie prvých priamych volieb existoval priamy kontakt medzi národnými parlamentmi a vtedajším Európskym parlamentom. Súviselo to predovšetkým s dvojitým mandátom poslancov Európskeho zhromaždenia, neskôr Európskeho parlamentu. Podstatou dvojitého mandátu bolo, že poslanci národných parlamentov vtedajších členských štátov boli súčasne aj poslancami nadnárodného parlamentu, čím boli národné záležitosti členských štátov úplne prepojené s nadnárodnými otázkami.¹⁵⁷ Môžeme teda povedať, že medzi národnými parlamentmi a Európskym parlamentom existovala inštitucionalizovaná podoba spolupráce.¹⁵⁸ Situácia sa však zmenila potom, čo prebehli prvé priame voľby do Európskeho parlamentu. Odkedy sú poslanci Európskeho parlamentu volení samotnými občanmi Európskej únie, národné parlamenty nemajú taký dosah na európske záležitosti.¹⁵⁹

Z hľadiska vývoja vzťahu národných parlamentov a Európskeho parlamentu bola dôležitá Konferencia predsedov parlamentov EÚ. Na tejto konferencia sa zaoberali otázkou zapojenia národných parlamentov do fungovania Spoločenstva. Laurent Fabius, hovorca francúzskeho parlamentu, navrhol vytvorenie medziparlamentného fóra, ktorého sa mali zúčastniť tak poslanci Európskeho parlamentu, ako aj predstavitelia národných parlamentov.¹⁶⁰ Odpoveďou na túto výzvu bolo vytvorenie Konferencie výborov pre záležitosti Spoločenstva (COSAC), ktorá mala za úlohu diskutovať o európskych záležitostiach za účasti oboch strán – poslancov Európskeho parlamentu aj národných parlamentov.¹⁶¹ Prvé stretnutie Konferencie sa uskutočnilo v novembri 1989. Zúčastnili sa ho poslanci desiatich členských štátov. Diskusie sa viedli predovšetkým o tom, ako zvýšiť kontrolu národných parlamentov nad Európskym parlamentom, akým

¹⁵⁷ The European Parliament: Historical Background, http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_1.3.1.pdf, 28.12.2011

¹⁵⁸ Čákr, F.: Lisabonská smlouva a vnitrostátní parlamenty, <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=63069>, 28.12.2011

¹⁵⁹ Fiala, P.; Pitrová, M.: Evropská únie, s. 271

¹⁶⁰ National Parliaments and the EU, <http://www.euractiv.com/eu-elections/national-parliaments-and-eu-links-dossier-188475>, 28.12.2011

¹⁶¹ COSAC, <http://www.cosac.eu/en/cosac/>, 28.12.2011

spôsobom rozvíjať vzťahy medzi národnými parlamentmi členských štátov a Európskym parlamentom.¹⁶²

Postavenie národných parlamentov sa menilo aj v dôsledku postupných revízií zakladajúcich zmlúv. Už v Maastrichtskej zmluve môžeme nájsť Vyhlásenie o úlohe vnútroštátnych parlamentov v Európskej únii, ktoré obsahuje presvedčenie, že je potrebné zvýšiť informovanosť národných parlamentov o európskych záležitostiach a zabezpečiť ich pravidelné stretnutia.¹⁶³ V nadväznosti na toto vyhlásenie boli prijaté i ďalšie, s názvom Vyhlásenie o Konferencii parlamentov. V rámci Konferencie parlamentov sa mali stretávať predstavitelia parlamentov, aby získali informácie o aktuálnom dianí v Európskom parlamente.¹⁶⁴

Amsterdamská zmluva, okrem deklarácie potreby lepšej informovanosti národných parlamentov, uskutočnila i faktické kroky v prospech začlenenia národných parlamentov do európskych záležitostí. Obsahuje totiž Protokol o úlohe národných parlamentov v Európskej únii. Protokol uvádza, že národné parlamenty musia byť oboznámené s určitými dokumentmi Komisie, ako sú zelené a biele knihy. Navyše tento Protokol podrobnejšie upravuje i pôsobnosť Konferencie výborov pre európske záležitosti (COSAC), ktorá má právo preskúmať legislatívne návrhy, týkajúce sa uplatňovania zásady subsidiarity, vytvorenia priestoru bezpečnosti a slobody. V prípade, že to Konferencia považuje za nevyhnutné, môže predložiť príspevky k legislatívnym aktom adresované Európskemu parlamentu, Rade alebo Komisii.¹⁶⁵ Ďalšia revízia zmlúv, v podobe Zmluvy z Nice nepriniesla zásadné zmeny vo vzťahu parlamentov, pretože Protokol o úlohe národných parlamentov v Európskej únii ostal v platnosti v nezmenenej podobe.

3.1 Postavenie národných parlamentov po prijatí Lisabonskej zmluvy

Lisabonská zmluva, ktorá vstúpila do platnosti 1. decembra 2009, zaviedla niekoľko zmien v postavení národných parlamentov členských štátov v rámci EÚ. Po prvýkrát v histórii uznala fakticky úlohu národných parlamentov v článku 12 Zmluvy o EÚ. Článok hovorí o tom, že národné parlamenty prispievajú k lepšiemu fungovaniu EÚ predovšetkým tým, že sledujú dodržiavanie zásady subsidiarity, podieľajú sa na

¹⁶² I. COSAC: Paris (France), <http://www.cosac.eu/en/meetings/1/>, 28.12.2011

¹⁶³ Vyhlásenie o úlohe vnútroštátnych parlamentov v Európskej únii Maastrichtskej zmluvy

¹⁶⁴ Vyhlásenia o Konferencii parlamentov Maastrichtskej zmluvy

¹⁶⁵ Protokol o úlohe národných parlamentov Amsterdamskej zmluvy

postupoch revízie zmlúv a zúčastňujú sa medziparlamentnej spolupráce medzi národnými parlamentmi a Európskym parlamentom. Sú informované o legislatívnych návrhoch a podaných žiadostiach o vstup do Európskej únie.¹⁶⁶ Národné parlamenty vykonávajú uvedené činnosti v súlade s článkom 5 ods. 3 Zmluvy o EÚ, Protokolom a úlohe národných parlamentov v Európskej únii a Protokolom o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality.¹⁶⁷

3.1.1 Informovanie národných parlamentov o návrhoch legislatívnych aktov Európskej únie

Právo byť informovaný o konzultačných dokumentoch (Biele a Zelené knihy) Komisie bolo priznané národným parlamentom už Amsterdamskou zmluvou v Protokole o úlohe národných parlamentov v Európskej únii, v praxi sa však neuplatňovalo, pretože chýbala podrobnejšia úprava podmienok využitia tohto práva. Z Protokolu Amsterdamskej zmluvy nevyplýva totiž priama povinnosť orgánov Európskej únie postúpiť legislatívne návrhy národným parlamentom.¹⁶⁸

Lisabonská zmluva však v tomto smere urobila potrebné kroky. Nielenže rozšírila rozsah informovanosti na všetky návrhy legislatívnych aktov, ale ukladá aj orgánom EÚ povinnosť, aby návrhy postúpili národným parlamentom.¹⁶⁹ Podľa Protokolu Lisabonskej zmluvy Komisia a Parlament predkladá národným parlamentom len svoje legislatívne návrhy, kým Rada má povinnosť predložiť národným parlamentom návrhy, pochádzajúce od členských štátov a ostatných orgánov EÚ (Súdny dvor, Európska investičná banka a Európska centrálna banka).¹⁷⁰ Potom, čo národné parlamenty obdržali legislatívne návrhy, majú osem týždňov na to, aby návrhy dôkladne preskúmali a vydali k nim stanovisko. Až po uplynutí tejto osemtyždňovej lehoty je zaradený návrh do Rokovacieho poriadku Rady, ktorá po prijatí spoločnej pozície v danej veci, postúpi výsledky a zápisnicu zo zasadnutia vládam a parlamentom členských štátov.¹⁷¹

Národné parlamenty sú informované aj v prípade, že Európska rada má zámer revidovať platné znenie zmlúv zjednodušeným postupom na základe článku 48 Zmluvy

¹⁶⁶ čl. 12 Zmluvy o Európskej únii

¹⁶⁷ čl. 12 Zmluvy o Európskej únii

¹⁶⁸ Vid'. Protokol o úlohe národných parlamentov Amsterdamskej zmluvy

¹⁶⁹ čl. 1 Protokolu o úlohe národných parlamentov

¹⁷⁰ čl. 1-2 Protokolu o úlohe národných parlamentov

¹⁷¹ čl. 4-5 Protokolu o úlohe národných parlamentov

o EÚ.¹⁷² Túto skutočnosť je povinná oznámiť národným parlamentom minimálne šesť mesiacov pred prijatím rozhodnutia.¹⁷³ Povinnosť informovať národné parlamenty má aj Dvor audítorov, ktorý okrem Parlamentu a Rady, predkladá svoju výročnú správu aj parlamentom členským štátov.¹⁷⁴

3.1.2 Kontrola dodržiavania zásady subsidiarity

Princíp subsidiarity patrí k zásadám, ktorými sa európske právo riadi. Pojem pochádza z latinského slova subsidium, ktoré znamená pomoc, podporu.¹⁷⁵ Podstata princípu subsidiarity spočíva v tom, že vyskytnuté problémy sa majú riešiť čo najbližšie k občanovi Európskej únie, rozhodnutia sa majú prijímať na čo najnižšej úrovni, avšak nevylučuje sa ani posun prijatia rozhodnutia z nižšej úrovne na vyššiu v prípade, že prijatie takéhoto rozhodnutia prináša vyššiu efektívnosť.¹⁷⁶

Princíp subsidiarity bol zakotvený po prvýkrát v Maastrichskej zmluve v roku 1993, v ktorej sa hovorí: *“V oblastiach, ktoré nepatria do jeho výlučnej kompetencie, vyvíja spoločensvo činnosť v súlade s princípom subsidiarity len vtedy a len v takom rozsahu, pokiaľ ciele navrhované touto činnosťou nemôžu byť uspokojivo dosiahnuté členskými štátmi a z dôvodov rozsahu alebo dôsledkov navrhovanej činnosti ich možno lepšie dosiahnuť prostredníctvom spoločensva.”*¹⁷⁷ Treba však podotknúť, že v tejto zmluve chýbali mechanizmy, pomocou ktorých by bolo možné dodržiavanie princípu subsidiarity kontrolovať. Amsterdamská zmluva následne uložila povinnosť orgánom EÚ rešpektovať princíp subsidiarity vyplývajúci z Protokolu. Okrem toho ukladá i povinnosť orgánom EÚ pripojiť odôvodnenie ku každému legislatívnemu aktu o tom, prečo je nutné prijatie daného legislatívneho návrhu na únijnej úrovni a prečo nie sú postačujúce kroky členských štátov.¹⁷⁸

Princíp subsidiarity je zakotvený aj v Lisabonskej zmluve, v článku 5 Zmluvy o EÚ, ale podrobnejšie ho upravuje Protokol o uplatňovaní zásady subsidiarity a proporcionality, na základe ktorého sa národné parlamenty zúčastňujú rozhodovacieho

¹⁷² čl. 48 Zmluvy o Európskej únii

¹⁷³ čl. 6 Protokolu o úlohe národných parlamentov

¹⁷⁴ čl. 7 Protokolu o úlohe národných parlamentov

¹⁷⁵ Nováčková, D.: Základy európskeho práva a vnútorný trh Európskej únie, s. 74

¹⁷⁶ Nováčková, D.: Základy európskeho práva a vnútorný trh Európskej únie, s. 74

¹⁷⁷ čl. 3b Zmluvy o Európskej únii

¹⁷⁸ Protokol o úlohe národných parlamentov Amsterdamskej zmluvy

mechanizmu.¹⁷⁹ Ako sme uviedli vyššie, všetky legislatívne akty bez ohľadu na to, kto ich navrhol, sa predkladajú aj národným parlamentom, ktoré posudzujú ich zlučiteľnosť s princípmi subsidiarity a proporcionality.

Vzhľadom na skutočnosť, že národné parlamenty sú akýmisi strážcami zásady subsidiarity a proporcionality, všetky legislatívne návrhy musia obsahovať odôvodnenie so zreteľom na tieto zásady zo strany orgánov EÚ. Dôvodová správa zohľadňuje aj finančný dopad návrhu na členské štáty a jeho právne dôsledky na ich legislatívu.¹⁸⁰ Po obdržaní návrhu a k nemu priloženej dôvodovej správy majú národné parlamenty osem týždňov na ich posúdenie. Práve počas plynutia tejto osemtyždňovej lehoty majú národné parlamenty možnosť ovplyvniť rozhodovací proces v EÚ pomocou tzv. žltej, oranžovej a červenej karty. Každý národný parlament disponuje v tomto procese dvoma hlasmi. V prípade dvojkomorového parlamentu majú jednotlivé komory po jednom hlase, kým jednokomorový parlament má dva hlasy.¹⁸¹

Žltú kartu môžu národné parlamenty využiť v tom prípade, ak počet hlasov národných parlamentov, vyjadrujúci nesúlad predloženého návrhu s princípom subsidiarity, predstavuje tretinu všetkých hlasov národných parlamentov. Ak sa však jedná o návrh, upravujúci priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti na využitie žltej karty je potrebná iba štvrtina všetkých hlasov národných parlamentov.¹⁸² V takomto prípade má iniciátor návrhu povinnosť znova preskúmať predložený návrh a rozhodnúť o ponechaní návrhu v pôvodnom znení, o zmene, prípadne doplnení alebo stiahnutí návrhu.¹⁸³ Postup „žltej karty“ býva označovaný aj ako „včasné varovanie“ národnými parlamentmi.¹⁸⁴

Ďalší mechanizmus, ktorý slúži národným parlamentom na ovplyvnenie rozhodovacieho procesu, je „oranžová karta“, ktorú je možné vyžiť iba pri prijímaní návrhu riadnym legislatívnym postupom (spolurozhodovanie). Uplatniť ju môžu národné parlamenty vtedy, keď jednoduchou väčšinou všetkých hlasov vyslovia nesúlad predloženého návrhu so zásadou subsidiarity.¹⁸⁵ Po uplatnení oranžovej karty má Komisia povinnosť preskúmať svoj predložený návrh a rozhodnúť či návrh stiahne, zmení alebo zachová v pôvodnom znení. V prípade, že sa ho rozhodne zachovať

¹⁷⁹ čl. 5 Zmluvy o Európskej únii

¹⁸⁰ čl. 5 Protokolu o uplatňovaní zásady subsidiarity a proporcionality

¹⁸¹ čl. 6-7 Protokolu o uplatňovaní zásady subsidiarity a proporcionality

¹⁸² čl. 7 Protokolu o uplatňovaní zásady subsidiarity a proporcionality

¹⁸³ čl. 7 Protokolu o uplatňovaní zásady subsidiarity a proporcionality

¹⁸⁴ National Parliaments to show Commission yellow card, Zdroj: <http://euobserver.com/18/20362>, 4.1.2012

¹⁸⁵ čl. 7 Protokolu o uplatňovaní zásady subsidiarity a proporcionality

v pôvodnom znení, musí svoje rozhodnutie odôvodniť a znova predložiť návrh Rade EÚ a Európskemu parlamentu aj so stanoviskami národných parlamentov, aby tie mohli rozhodnúť o jeho súlade s princípom subsidiarity.¹⁸⁶ Pri tejto situácii sa Rada uznáva väčšinou hlasov (55% členov Rady) a Parlament väčšinou odovzdaných hlasov. Ak tieto orgány vyslovia nesúlad návrhu s princípom subsidiarity, návrh sa okamžite stiahne.¹⁸⁷

Poslednou možnosťou národných parlamentov ako ovplyvniť rozhodovací proces, je použitie červenej karty, ktorá mala slúžiť podľa pôvodného návrhu národným parlamentom na zablokovanie prijatia legislatívneho návrhu 2/3 väčšinou všetkých ich hlasov.¹⁸⁸ Na základe platných zmlúv sa však vzťahuje iba na otázky súvisiace s prechodnými ustanoveniami a zvláštne prechodnými klauzulami.¹⁸⁹ Do kategórie prechodných ustanovení patrí revízia primárneho práva EÚ zjednodušeným revíznym postupom, v ktorom sa nevyžaduje ratifikácia návrhu jednotlivými členskými štátmi.¹⁹⁰ Národné parlamenty sú však oboznámené s návrhmi minimálne šesť mesiacov pred samotným rozhodovaním a počas plynutia tohto obdobia majú možnosť vysloviť nesúhlas s návrhom, čím de facto môžu zablokovať revíziu zmlúv. V prípade nevyužitia tejto „červenej karty“ Európska rada môže návrh prijať.¹⁹¹

Ako sme vyššie uviedli, „červená karta“ sa dá použiť aj v prípade prijímania rozhodnutí, ktoré súvisia s zvláštne prechodnými ustanoveniami. Do tejto kategórie boli zaradené otázky, týkajúce sa spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, justičnej spolupráce v občianskych veciach, posilnenej spolupráce, prijímania rozhodnutia na určenie viacročného finančného rámca, dosiahnutia cieľov vytýčených v sociálnej politike a v oblasti životného prostredia.¹⁹² Tu ide o postup, kedy Európska rada rozhodne, že vo veci, v ktorej sa Rada uznávala jednomyselne, bude rozhodovať v budúcnosti kvalifikovanou väčšinou, alebo môže rozhodnúť o tom, že sa zmení postup prijímania legislatívneho návrhu. V praxi to znamená toľko, že Európska rada po súhlase

¹⁸⁶ čl. 7 Protokolu o uplatňovaní zásady subsidiarity a proporcionality

¹⁸⁷ čl. 7 Protokolu o uplatňovaní zásady subsidiarity a proporcionality

¹⁸⁸ čl. 48 ods. 7 Zmluvy o Európskej únii

¹⁸⁹ Vývoj procesu rozhodovania v EÚ, <http://www.euroinfo.gov.sk/vyvoj-procesu-rozhodovania-v-eu/>, 4.1.2012

¹⁹⁰ čl. 48 ods. 7 Zmluvy o Európskej únii

¹⁹¹ čl. 48 ods. 7 Zmluvy o Európskej únii

¹⁹² Lisabon otvára dvere národným parlamentom, <http://www.euractiv.cz/evropske-institute/clanek/lisabon-otevira-dvere-narodnim-parlamentum-006814>, 4.1.2012

Parlamentu môže rozhodnúť, že v otázkach, v ktorých sa používa zvláštny legislatívny postup, sa v budúcnosti bude rozhodovať riadnym legislatívnym postupom.¹⁹³

Prvé praktické kroky pre začlenenie národných parlamentov do legislatívneho procesu uskutočnil José Manuel Barroso v roku 2006, kedy vyhlásil, že bez ohľadu na to, či bude Lisabonská zmluva ratifikovaná alebo nie, všetky legislatívne návrhy a konzultačné dokumenty bude Komisia posielat' národným parlamentom a bude ich vyzývať, aby vyjadrili názor k predloženým návrhom.¹⁹⁴ Od roku 2006 do apríla 2009 obdržala Komisia približne 450 názorov od 24 členských štátov. V roku 2007 to bolo 148 stanovísk, v roku 2008 sa ich počet zvýšil na 202.¹⁹⁵

O tom, v akej miere ovplyvnila vzťahy parlamentov Lisabonská zmluva, či sa vyššie uvedené postupy v praxi uplatnili, hovorí Výročná správa za rok 2010 o vzťahoch medzi Európskou komisiou a národnými parlamentmi, ktorej cieľom bolo zhodnotiť pozíciu národných parlamentov za daný rok vo vzťahu ku Komisii a poukázať na to, v akom rozsahu sa angažujú jednotlivé parlamenty v procese prijímania legislatívnych opatrení v rámci EÚ. Správa zverejnila, že za rok 2010 bolo preskúmaných 82 legislatívnych návrhov národnými parlamentmi a v súvislosti s kontrolou zásady subsidiarity bolo predložených celkovo 211 stanovísk v stanovenej osemtyždňovej lehote. Z toho 35 stanovísk prezentovalo obavy národných parlamentov, že určité návrhy nie sú v absolútnom súlade s princípom subsidiarity.¹⁹⁶ Tieto obavy sa prejavovali v súvislosti návrhmi, ktoré mali regulovať politiku poľnohospodárstva, zasahovať do vnútorných záležitostí a otázok vnútorného trhu.¹⁹⁷ (viď tabuľku č. 2) V súvislosti s „kartami“, ktoré majú národné parlamenty k dispozícii treba podotknúť, že ani v jednom prípade nedošlo k ich použitiu. Jednak z dôvodu, že podmienky pre ich

¹⁹³ Vývoj procesu rozhodovania v EÚ, <http://www.euroinfo.gov.sk/vyvoj-procesu-rozhodovania-v-eu/>, 4.1.2012

¹⁹⁴ Jans, T., Piedrafita, S.: The Role of National Parliaments in European Decision-Making. Eupascope 2009/1, s. 22

¹⁹⁵ Jans, T., Piedrafita, S.: The Role of National Parliaments in European Decision-Making. Eupascope 2009/1, s. 22

¹⁹⁶ Európska Komisia: Výročná správa za rok 2010 o vzťahoch medzi Európskou komisiou a národnými parlamentmi, http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/relations/relations_other/np/docs/ar_2010_sk.pdf, 10.1.2012

¹⁹⁷ Európska Komisia: Výročná správa za rok 2010 o vzťahoch medzi Európskou komisiou a národnými parlamentmi, http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/relations/relations_other/np/docs/ar_2010_sk.pdf, 10.1.2012

použitie sú prísne stanovené, na druhej strane návrhy predložené Komisiou nevyvolali extrémne obavy národných parlamentov členských štátov.¹⁹⁸

Pri skúmaní podmienok využitia „kariet“ národnými parlamentmi sa stretávame s určitými problematickými momentmi, ktoré uvádzame nižšie:

- osemtýždňová lehota, ktorú majú národné parlamenty na preskúmanie jednotlivých návrhov Komisie sa zdá byť príkrátka, vzhľadom na to, že národné parlamenty potrebujú určitý čas i na preloženie textu návrhu do svojich národných jazykov
- je možné, že národné parlamenty nebudú schopné efektívne plniť svoju funkciu pri preskúmaní návrhov vzhľadom na veľké množstvo predložených návrhov
- je potrebná väčšia a intenzívnejšia spolupráca aj medzi národnými parlamentmi členských štátov EÚ na vytvorenie rovnakého meradla princípu subsidiarity
- je diskutabilné i to, či sú schopné národné parlamenty získať potrebný počet hlasov na využitie jednotlivých kariet
- otáznym je i prístup poslancov národných parlamentov, v akej miere sa zaujímajú o únijské záležitosti.¹⁹⁹

V prípade, že by sa tieto nedostatky odstránili, vzťahy medzi parlamentmi by mohli byť prehľadnejšie a rozhodovanie za účasti národných parlamentov by mohol byť efektívnejší.

3.1.3 Medziparlamentná spolupráca

Pre lepšiu výmenu informácií a prehĺbenie vzťahov medzi Európskym parlamentom a národnými parlamentmi existuje medziparlamentná spolupráca. Uskutočňuje sa formou Konferencie parlamentných výborov pre záležitosti Únie (COSAC), Konferencie predsedov parlamentov EÚ, spoločných parlamentných stretnutí či spoluprácou parlamentných výborov.

Konferencia parlamentných výborov pre záležitosti Únie (ďalej COSAC) vznikla na schôdzi Konferencie predsedov parlamentov EÚ v máji roku 1989

¹⁹⁸ Európska Komisia: Výročná správa za rok 2010 o vzťahoch medzi Európskou komisiou a národnými parlamentmi,

http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/relations/relations_other/npo/docs/ar_2010_sk.pdf, 10.1.2012

¹⁹⁹ Brhlíková, R.: Postavenie národných parlamentov v EÚ v kontexte Lisabonskej zmluvy, 2009

v Madride, na ktorej vznikla dohoda o potrebe posilniť postavenie národných parlamentov v EÚ. Ich prvá schôdza sa uskutočnila 17. novembra 1989 v Paríži.²⁰⁰

Konferencie sa zúčastňujú predstavitelia výborov národných parlamentov aj členovia Európskeho parlamentu. Každá členská krajina vysielala na Konferenciu šesť zástupcov zo svojho národného parlamentu a Európsky parlament tiež šiestich poslancov vrátane dvoch predstaviteľov, poverených udržiavaním vzájomných vzťahov Európskeho parlamentu a národných parlamentov. Schôdze sa môžu zúčastniť aj krajiny pripravujúce sa na vstup do EÚ s tromi predstaviteľmi v pozícii pozorovateľov.²⁰¹ Okrem nich sa zúčastňujú schôdze aj predstavitelia z generálneho sekretariátu Rady a Komisie a môžu byť pozvaní aj predstavitelia veľvyslanectiev členských štátov EÚ po konzultáciách s predsedníckou trojkou Rady EÚ.²⁰² Schôdze sa zvolávajú dvakrát do roka. Tieto zvoláva Rada. Pred samotnou schôdzou sa však uskutočňujú aj prípravné stretnutia, ktorých sa zúčastňujú dvaja predstavitelia jednotlivých členských štátov a Európskeho parlamentu. Tieto schôdze sa väčšinou konajú v inom meste, než samotná Konferencia.²⁰³

Program schôdze (prípravného stretnutia aj Konferencie) je k dispozícii národným parlamentom aj Európskemu parlamentu najmenej dva týždne pred konaním prípravného stretnutia a zápisnice zo stretnutí sú k dispozícii maximálne dva týždne po ukončení Konferencie. Samotný program Konferencie je navrhnutý tak, aby odzrkadľoval ciele Konferencie a orgánov EÚ, pričom zohľadňuje aj potreby národných štátov, ktoré majú možnosť predložiť na konci každej schôdze návrhy tém na nasledujúce zasadnutie Konferencie. Národné parlamenty aj Európsky parlament majú k dispozícii všetky dokumenty, týkajúce sa Konferencie v anglickom alebo vo francúzskom jazyku, ale počas schôdze Konferencie je zabezpečené tlmočenie do všetkých úradných jazykov EÚ.²⁰⁴

Cieľom stretnutí delegácií národných parlamentov a Európskeho parlamentu je zvýšiť informovanosť národných parlamentov, výmena informácií a skúseností. Okrem toho Protokol č. 1 Lisabonskej zmluvy o úlohe národných parlamentov priznáva Konferencii právo zvolať medziparlamentné konferencie ku konkrétnym otázkam,

²⁰⁰ The Conference of Parliamentary Committees for Union Affairs, <http://www.europarl.europa.eu/webnp/cms/lang/en/pid/9;jsessionid=B5346262376FE07E847FE07919FBE65>, 5.1.2012

²⁰¹ čl. 4 Rokovacieho poriadku COSAC

²⁰² čl. 4 Rokovacieho poriadku COSAC

²⁰³ čl. 2-3 Rokovacieho poriadku COSAC

²⁰⁴ čl. 5-6 Rokovacieho poriadku COSAC

predovšetkým k otázkam týkajúcich sa spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky a spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky. Tieto Konferencie však v žiadnom prípade neurčujú národným parlamentom, aký postoj majú zaujať k prediskutovaným otázkam.²⁰⁵

Konferencia má právo predložiť i podnet Európskemu parlamentu, Rade a Komisii. Návrh na podanie podnetu môže predložiť každá delegácia Konferencie, avšak návrh podnetu je vypracovaný len v prípade, že s ním súhlasí absolútna väčšina predsedov výborov národných parlamentov pre záležitosti Únie a zástupcov Európskeho parlamentu, alebo, ak sa o tom rozhodlo počas schôdze COSAC.²⁰⁶ Návrh musí byť vypracovaný ešte pred začatím Konferencie, aby sa k nemu mohli vyjadriť všetky delegácie COSAC. Na schválenie návrhu podnetu je potrebná kvalifikovaná väčšina minimálne troch štvrtín odovzdaných hlasov, pričom každá delegácia má dva hlasy.²⁰⁷ Ak je návrh schválený, je uverejnený v Úradnom vestníku Európskej únie vo všetkých úradných jazykoch EÚ. Parlament predsedajúcej krajiny má povinnosť tento návrh predložiť Európskemu parlamentu, Rade a Komisii.²⁰⁸

Posledná schôdza Konferencie sa konala 2.– 4. októbra 2011 vo Varšave, keďže predsedujúcou krajinou Rady EÚ bolo Poľsko. Predmetom diskusií bol návrh viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020, ktorý mal slúžiť ako základ pre ďalšie diskusie v EÚ. Rozhovory sa viedli aj o zámeroch poľského predsedníctva a o skúsenostiach národných parlamentov dva roky po nadobudnutí platnosti Lisabonskej zmluvy.²⁰⁹

Ďalšou formou medziparlamentnej spolupráce je zvolanie Konferencie predsedov parlamentov EÚ. Je to fórum, ktorého sa zúčastňujú predsedovia parlamentov členských štátov a predseda Európskeho parlamentu. Jednotlivé strany majú rovnocenné postavenie i napriek rôznemu rozsahu ich mandátov, vyplývajúcich z ústav jednotlivých štátov resp. platných zmlúv EÚ. Konferencia predsedov sa koná raz ročne na pozvanie jednej z členských krajín EÚ. Predsedom Konferencie sa stáva práve

²⁰⁵ čl. 9-10 Protokolu o úlohe národných parlamentov

²⁰⁶ čl. 7 Rokovacieho poriadku COSAC

²⁰⁷ čl. 7 Rokovacieho poriadku COSAC

²⁰⁸ čl. 7 Rokovacieho poriadku COSAC

²⁰⁹ Príspevok XLVI Konferencie parlamentných výborov pre záležitosti Únie z parlamentov Európskej únie (COSAC), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:345:0001:0003:SK:PDF>, 5.1.2012

tá krajina, ktorá ju zvoláva. Má na starosti nielen vedenie Konferencie, ale aj všetky organizačné záležitosti.²¹⁰

Niekoľko mesiacov pred konaním Konferencie sa stretávajú generálni tajomníci parlamentov členských štátov EÚ, ktorí sú oboznámení s programom Konferencie a prerokúvajú jej hlavné body. Hrajú dôležitú úlohu počas celej Konferencie, pretože počas jej trvania vykonávajú funkciu asistentov predsedov parlamentov.²¹¹ Dokumenty, týkajúce sa Konferencie, sú poskytnuté predsedom parlamentov v anglickom alebo vo francúzskom jazyku, ale počas Konferencie je zabezpečené simultánne tlmočenie do všetkých úradných jazykov EÚ.²¹²

Centrom pozornosti Konferencie sú všeobecné európske záležitosti a smerovanie medziparlamentnej spolupráce. Konferencia slúži národným parlamentom ako priestor pre výmenu informácií, názorov a skúseností a dáva možnosť národným parlamentom na užšiu spoluprácu a zvýšenie právomocí národných parlamentov. Práve z dôvodu presnejšieho vymedzenia úloh a priorít boli prijaté Pravidlá pre medziparlamentnú spoluprácu v EÚ v roku 2000 v Ríme, avšak po vstupe Lisabonskej zmluve do platnosti boli novelizované.²¹³

Posledná Konferencia sa konala 4.-5. apríla 2011 v Bruseli. Sústreďovala sa na otázku úlohy národných parlamentov v oblasti Európskeho priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, parlamentnej kontroly spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky a obrannej politiky, či komunikačnej stratégie parlamentov.²¹⁴

Vzhľadom na to, že EÚ prijíma opatrenia v rôznych, často špecifických otázkach, je potrebné zabezpečiť, aby odborníci na jednotlivé otázky mohli diskutovať aj na medziparlamentných stretnutiach. Tieto medziparlamentné stretnutia sa však uskutočňujú niekoľkými formami – v podobe Spoločných parlamentných stretnutí (Joint Parliamentary Meetings), Spoločných stretnutí výborov (Joint Committee Meetings) a Stretnutí medziparlamentných výborov s národnými parlamentmi. Hlavným

²¹⁰ The Conference of Speakers of the Parliaments of the EU, <http://www.europarl.europa.eu/webnp/cms/pid/8>, 5.1.2012

²¹¹ Guidelines for the Conference of Presiding Officers, <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/files/download/082dbcc530b1bef60130b71dd66900c9.do>, 5.1.2012

²¹² Guidelines for the Conference of Presiding Officers, <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/files/download/082dbcc530b1bef60130b71dd66900c9.do>, 5.1.2012

²¹³ Guidelines to inter-parliamentary cooperation in EU, http://www.europarl.europa.eu/webnp/webdav/site/myjahiasite/users/jribot/public/Conference%20of%20EU%20Speakers/Guidelines%20IPC_new.pdf, 5.1.2012

²¹⁴ Speakers to debate the role of Parliaments in major policy areas, <http://www.europarl.europa.eu/webnp/cms/lang/en/pid/1593;jsessionid=B5346262376FE07E847FE07919FBEE65>, 5.1.2012

cieľom týchto stretnutí je oživenie diskusie medzi národnými parlamentmi a Európskym parlamentom o európskych záležitostiach a snaha ovplyvniť rozhodnutia Európskeho parlamentu.²¹⁵

Spoločné parlamentné stretnutia sa uskutočňujú dvakrát do roka a predsedá im predseda Európskeho parlamentu spolu s predsedom národného parlamentu predsedníckej krajiny. Predmetom diskusií na tejto úrovni sú oblasti, ktoré EÚ nereguluje legislatívnou úpravou, napriek tomu má veľký dosah na ich smerovanie. Medzi tieto oblasti patria spoločná zahraničná a bezpečnostná politika, obranná a bezpečnostná politika, menová politika alebo otázky týkajúce sa priestoru slobody, bezpečnosti a práva, zmeny klímy. Cieľom týchto stretnutí nie je dosiahnutie spoločnej pozície národných parlamentov a Európskeho parlamentu, ale vytvorenie lepšieho kontrolného mechanizmu nad rozhodnutiami medzivládneho a mimovládneho charakteru.²¹⁶

Prvé zasadnutia sa uskutočnili v apríli 2005 pod názvom Politické výzvy a rozpočtové prostriedky rozšírenej Únie, následne sa konali i ďalšie s názvom Európska hospodárska politika: národná a európska perspektíva, Sloboda a bezpečnosť.²¹⁷ V roku 2006 sa sústreďovala pozornosť na Lisabonskú stratégiu, v nasledujúcom roku na klimatické zmeny. V roku 2008 venovali pozornosť Balkánu a otázkam migrácie a integrácie, kým v nasledujúcich rokoch bola hlavnou témou finančná kríza.²¹⁸

Spoločné stretnutia výborov a Stretnutia medziparlamentných výborov s národnými parlamentmi sa uskutočňujú s účelom vytvoriť diskusiu o určitých špecifických otázkach. Práve z tohto dôvodu sú to stretnutia výborov národných parlamentov a Európskeho parlamentu, ktoré sú špecializované na určitú oblasť. Rozdiel medzi nimi je v tom, že Stretnutia spoločných výborov zvoláva Európsky parlament spolu s Rade predsedajúcou krajinou, kým Stretnutia medziparlamentných

²¹⁵ Guidelines to inter-parliamentary cooperation in EU, http://www.europarl.europa.eu/webnp/webdav/site/myjahiasite/users/jribot/public/Conference%20of%20EU%20Speakers/Guidelines%20IPC_new.pdf, 5.1.2012

²¹⁶ Joint Parliamentary Meetings, <http://www.europarl.europa.eu/webnp/cms/lang/en/pid/10;jsessionid=E8BEA8827F1BF1E73DBAB7EE9D98008D>, 5.1.2012

²¹⁷ Other meetings, <http://www.europarl.europa.eu/webnp/cms/lang/en/pid/30;jsessionid=07D28678FF18F7C4011800F1134FD117>, 6.1.2012

²¹⁸ Joint Parliamentary Meetings on the Western Balkans – Achieving the European perspective for South East Europe, <http://www.europarl.europa.eu/webnp/cms/lang/en/pid/861>, 6.1.2012

výborov zvoláva jeden z výborov Európskeho parlamentu z vlastnej iniciatívy. Vyzýva národné výbory špecializované na danú problematiku na stretnutie.²¹⁹

Stretnutie spoločných výborov sa konalo naposledy 10.-11. októbra 2011, ktoré sa zaoberalo otázkou ako by bolo možné oživiť jednotný trh. Predmetom stretnutia sa stali predovšetkým otázky ako uľahčiť občanom EÚ pracovať v zahraničí, ako zvýšiť dôveru spotrebiteľov vo vnútorný trh, ako rozvíjať jednotný digitálny trh.²²⁰ Posledné Stretnutie medziparlamentných výborov s národnými parlamentmi sa uskutočnilo v októbri 2011. Jeho ústrednou témou boli ľudské práva a rozvojová politika.²²¹

Nástrojom pre efektívnejšiu spoluprácu medzi parlamentmi slúži i Databáza Medziparlamentnej výmeny informácií o EÚ, ktorá vznikla na základe rozhodnutia Konferencie predsedov parlamentov EÚ v Ríme v roku 2000. Samotná databáza bola však vybudovaná až o niekoľko rokov neskôr, v roku 2006 Európskym parlamentom za pomoci národných parlamentov pre uľahčenie výmeny informácií medzi nimi.²²² Databáza a webová stránka im umožňujú výmenu informácií elektronickou formou, čo vytvára rýchlejšiu a efektívnejšiu spoluprácu medzi nimi. „*IPEX je zdrojom informácií o stave kontroly príslušnej legislatívy EÚ v národných parlamentoch členských štátov EÚ. Umožňuje aktívne sledovať priebeh kontrolných procedúr v jednotlivých národných parlamentoch a nahliadať do významných dokumentov národných parlamentov, akými sú uznesenia, správy, stanoviská národných parlamentov zasielané Európskej komisii v rámci politického dialógu (tzv. Barrosovej iniciatívy), odôvodnené stanoviská v prípade porušenia súladu zásady subsidiarity legislatívnym aktom Európskej únie.*“²²³

K databáze IPEX majú prístup okrem národných parlamentov a Európskeho parlamentu aj prístupujúce a kandidátske krajiny EÚ, Konferencia parlamentných výborov pre záležitosti Únie z parlamentov Európskej únie (COSAC) a Európske centrum pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD).²²⁴ Fungovanie a plynulý chod databázy zaručuje vytvorená organizačná štruktúra, ktorú tvoria Generálny

²¹⁹ Relations between national parliaments and the European Parliament: opportunities and challenges (ARI),

http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano_eng/Content?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/elcano/elcano_in/zonas_in/ari153-2011, 6.1.2012

²²⁰ The Single Market twenty years on: Ways to move forward,

<http://www.europarl.europa.eu/webnp/cms/lang/en/pid/1647>, 6.1.2012

²²¹ Is human rights conditionality compatible with development policy?

<http://www.europarl.europa.eu/webnp/cms/lang/en/pid/1675>, 7.1.2012

²²² IPEX after the Treaty of Lisbon, <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/about/aboutIpeXl.do>, 7.1.2012

²²³ IPEX, http://www.nrsr.sk/web/default.aspx?sid=eu/medziparlamentna_spolupraca/ipex, 7.1.2012

²²⁴ IPEX – Guidelines as approved by the meeting of the Secretaries General, Zdroj:

<http://www.ipex.eu/IPEXLEB/widgets/download.do?widgetId=082dbcc5312cf97d013147b139360ad7&fileId=082dbcc5312cf97d013147b2166d0ad9>, 7.1.2012

sekretariát, Výkonná rada, kancelári a sektor technickej podpory. Generálny sekretariát dohliada na fungovanie databázy ako celku a má na starosti aj zabezpečenie plánovaných zmien systému, vymenúva predsedu a členov Výkonnej rady IPEX. Výkonná rada je zodpovedná za zabezpečenie fungovania databázy, dohliada na pracovníkov zabezpečujúcich technickú podporu a predkladá výročnú správu Generálnym tajomníkom Európskeho parlamentu o fungovaní systému. Jej členovia sú menovaní na jeden rok, ktorý začína plynúť dňom zvolania zasadnutia Konferencie predsedov parlamentov EÚ. Sektor technickej podpory má na starosti komplexnú údržbu databázy IPEX.²²⁵

Ďalším nástrojom udržiavania vzťahov a výmeny informácií medzi parlamentmi je Európske centrum pre parlamentný výskum a dokumentáciu, ktorý bol založený na podnet Európskeho parlamentného zhromaždenia Rady Európy v roku 1977. *„Cieľom ECPRD je podporovať výmenu informácií, nápadov, skúseností a osvedčených postupov v otázkach spoločného záujmu parlamentov národných štátov a Európskeho parlamentu a posilňovať spoluprácu medzi oddeleniami výskumu a dokumentácie parlamentov členských štátov vo všetkých oblastiach parlamentnej správy, legislatívy, informácií, výskumu a dokumentácie, zhromažďovať, zverejňovať dokumenty vytvorené dokumentačnými oddeleniami parlamentov.“*²²⁶

Členmi Centra sú Európsky parlament, Európske parlamentné zhromaždenie Rady Európy a národné parlamenty, ale môžu byť prizvané i ďalšie krajiny so statusom pozorovateľa.²²⁷ Správou ECPRD sa zaoberá Konferencia generálneho sekretariátu, Konferencia korespondentov, Výkonný výbor a riaditeľ.²²⁸ Členovia Konferencie generálneho sekretariátu majú za úlohu vytvoriť predbežný návrh programu ECPRD. Ich zasadnutia sa konajú každé dva roky. V rámci Konferencie korespondentov sa stretávajú menovaní zástupcovia parlamentov členských štátov, ktorá spolu s riaditeľom schvaľujú program a ciele navrhované Konferenciou generálneho sekretariátu. Ich zasadnutia sa konajú raz do roka. Výkonný výbor, fungujúci v rámci ECPRD, tvoria

²²⁵ IPEX – Guidelines as approved by the meeting of the Secretaries General, <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/widgets/download.do?widgetId=082dbcc5312cf97d013147b139360ad7&fileId=082dbcc5312cf97d013147b2166d0ad9>, 7.1.2012

²²⁶ Status of the ECPRD, čl. 1, <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/getfile.do?id=5024>, 7.1.2012

²²⁷ Status of the ECPRD, čl. 2-3, <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/getfile.do?id=5024>, 7.1.2012

²²⁸ Status of the ECPRD, čl. 4, <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/getfile.do?id=5024>, 7.1.2012

dvaja spoluriaditelia a ďalších päť členov menovaných Konferenciou korespondentov.²²⁹

Ako z tejto podkapitoly vidíme, Európska únia vyvíja úsilie, aby existovala medzi ním a národnými parlamentmi čím užšia spolupráca. Stretnutie expertov národných parlamentov za účasti Európskeho parlamentu umožňuje, aby sa prediskutovali problémy, prípadne našli riešenia na určité problémy. Takéto stretnutia sú vhodné i na to, aby sa obrátila pozornosť na otázku, ktorým sa doposiaľ nezaoberali.

²²⁹ Status of the ECPRD, čl. 5-8, <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/getfile.do?id=5024>, 7.1.2012

4 ZÁVER

Cieľom diplomovej práce bolo komplexne priblížiť Európsky parlament na základe platného znenia Lisabonskej zmluvy. V súlade s týmto cieľom sme sa zaoberali štruktúrou Európskeho parlamentu, jeho právomocami voči orgánom Európskej únie. Následne sme venovali pozornosť i vzťahu Európskeho parlamentu k národným parlamentom členských štátov.

Z prvej kapitoly vyplynulo, že poslanci Európskeho parlamentu plnia niekoľko funkcií naraz. V prvom rade sú poslancami, ktorí zastupujú záujmy občanov, sú členmi určitej frakcie Európskeho parlamentu na základe ideologického presvedčenia, sú členmi špecializovaných výborov, v rámci ktorých sa venujú určitým špecifickým oblastiam a členmi určitej delegácie, pomocou ktorej sa podieľajú na udržiavaní vzťahov s parlamentmi štátov mimo Európskej únie. Vychádzajúc z týchto skutočností môžeme skonštatovať, že najväčšia časť práce, ktorú poslanci vykonávajú, sa uskutočňuje mimo pléna, v špecializovaných zložkách, ktoré fungujú v rámci Parlamentu. Najdôležitejšou zložkou sú pritom výbory. Práve tie poskytujú podporu plénu v legislatívnom procese tým, že všetky návrhy, ktoré sú Parlamentu doručené, sa najprv prerokujú v rámci nich a až potom, čo príslušné výbory vypracujú správu o danom návrhu, sa o nich v pléne hlasuje. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť môžeme hypotézu, ktorá predpokladala, že výbory zohrávajú rozhodujúcu úlohu v legislatívnom procese, potvrdiť.

V druhej kapitole sme skúmali dopad Lisabonskej zmluvy na právomoci Európskeho parlamentu. Skúmali sme, či sa jeho právomoci zvýšili, a ak áno, v čom sa to prejavuje. Na základe analýzy rozhodovacieho mechanizmu, ktorú Lisabonská zmluva definuje, môžeme jednoznačne povedať, že zmluva priniesla rozsiahle zmeny. Prejavujú sa predovšetkým v tom, že spolurozhodovanie sa stalo riadnym legislatívnym postupom. Jeho uplatnenie sa rozšírilo, pretože sa začalo používať na ďalších 41 oblastí, v ktorých sa predtým používali ostatné procedúry, alebo Parlament nemal právomoc do nich zasahovať. Môžeme teda povedať, že kompetencie Parlamentu sa vďaka rozšíreniu pôsobnosti spolurozhodovania voči Rade zvýšili, čím sa Parlament ešte viacej priblížil k tomu, aby sa stal skutočne rovnocenným partnerom Rady.

Kompetencie Parlamentu zvyšuje i to, že Lisabonská zmluva zrušila rozdelenie rozpočtu na povinné a nepovinné výdavky. Predchádzajúca zmluva, Zmluva z Nice, ktorá delila rozpočet na povinné a nepovinné výdavky, umožňovala Parlamentu fakticky

ovplyvňovať iba nepovinné výdavky, kým Rada mala posledné slovo v prípade prijímania povinných výdavkov. Lisabonská zmluva však odstránila tieto rozdiely medzi Radou a Európskym parlamentom, čím ich v rozpočtovej procedúre zrovnoprávnila. Tieto zmeny, ktoré sa udiali v rozhodovacom mechanizme a rozpočtovej procedúre, potvrdzujú správnosť našej hypotézy, ktorá predpokladala, že Lisabonská zmluva zvýšila kompetencie Európskeho parlamentu v rozhodovacom procese.

Nakoniec sme skúmali vzťah Európskeho parlamentu k národným parlamentom, poukázali sme na zmeny, ktoré nastali v polisabonskom období a priblížili sme spoluprácu medzi nimi. Zmeny nastali predovšetkým vďaka tomu, že Lisabonská zmluva po prvýkrát uvádza, že pre lepšie fungovanie Európskej únie je potrebná účasť aj národných parlamentov. Ďalšia zmena, ktorú Zmluva prináša, je uloženie povinnosti orgánom EÚ predkladať legislatívne návrhy národným parlamentom a zavedenie žltej, oranžovej a červenej karty, ktorými od decembra 2009 disponujú národné parlamenty. Karty slúžia na to, aby národné parlamenty mohli vyjadriť obavy, že predložený návrh nie je v súlade so zásadou subsidiarity. Ako z Výročnej správy za rok 2010 o vzťahoch medzi Európskou komisiou a národnými parlamentmi vyplynulo, že ani raz nedošlo k použitiu niektorej z kariet, avšak tento fakt nevylučuje, že k tomu v budúcnosti ani nedôjde.

V súvislosti so stálym zvyšovaním právomocí Parlamentu si môžeme dať otázku, čo ho čaká v budúcnosti? Či je možné očakávať jeho úplne zrovnoprávnenie s Radou? Zrovnoprávnenie Parlamentu s Radou by bolo možné iba v tom prípade, ak by sa všetky mimoriadne legislatívne procedúry zrušili a jedinou platnou procedúrou by ostal dnes nazývaný riadny legislatívny postup, spolurozhodovanie. Bude veľmi zaujímavé sledovať i to, či budú národné parlamenty čoraz viac zainteresované do prijímania legislatívnych návrhov, či budú mať väčší záujem spolupracovať na tvorbe európskej politiky.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Bache, I.; George, S.: Politics in the European Union. Oxford: Oxford University Press, 2006. 624 s. ISBN 978-0-19-927658-5

Brhlíková, R.: Postavenie národných parlamentov v EÚ v kontexte Lisabonskej zmluvy. 2009. In: Inštitucionálna reforma v EÚ: zborník príspevkov z konferencií a seminárov Národného konventu o Európskej únii 2009. Bratislava. Úrad vlády SR. ISBN 978-80-8106-019-9, s. 52-59.

Corbett, R.; Jacobs, F.; Shackleton, M.: The European Parliament. London: John Harper Publishing, 2005. 399 s. ISBN 0-9543811-7-3

Európsky parlament, Informačná kancelária na Slovensku: Spoznaj Európsky parlament. Informačná kancelária Európskeho parlamentu na Slovensku. 2007. s. 168. ISBN: 978-80-969241-2-7

Fiala, P.; Pitrová, M.: Evropská únie. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. 744 s. ISBN 80-7325-015-2

Hix S., Nory A. G, Roland G. : Democratic Politics in the European Union. New York, Cambridge University Press. 2007. 242 s. ISBN 978-0-521-69460-5

Jans, T., Piedrafita, S.: The Role of National Parliaments in European Decision-Making. Eupascope 2009/1, s.

Judge, D.; Earnshaw, D.: The European Parliament. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2003. 355 s. ISBN 0-333-59874-1

Nováčková, D.: Základy európskeho práva a vnútorný trh Európskej únie. Bratislava: Eurounion, 2004. 293 s. ISBN 80-88984-58-0

Pogáčová, J., Siman M., Slašťan M.: Komunitárne právo na Slovensku – Päť rokov „po, Bratislava. Slovenská asociácia európskeho práva. 2009. s.184. ISBN 978-80-89406-04-

Westlake, M.: A Modern Guide to the European Parliament. London Pinter Publishers, 1994. 302 s. ISBN 1-85567-200-6

DOKUMENTY A ZDROJE:

Európska Komisia: Výročná správa za rok 2010 o vzťahoch medzi Európskou komisiou a národnými parlamentmi [online]. [cit. 2012-01-10]. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/rerelations/rerelations_other/npo/docs/ar_2010_sk.pdf

Konsolidované znenie Aktu o priamych a všeobecných voľbách poslancov Európskeho parlamentu, ktorý je pripojený k rozhodnutiu Rady z 20. septembra 1976, v znení jeho neskorších zmien a doplnení [online]. [cit. 2011-09-08]. Dostupné na internete: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2011-0176+0+DOC+XML+V0//SK#title2>

Lisabonská zmluva [online]. [cit. 2011-09-08]. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2010:083:SOM:SK:HTML>

Pracovný dokument o návrhu na zmenu Aktu o priamych a všeobecných voľbách poslancov Európskeho parlamentu z 20. septembra 1976. Dôvodová správa. [online]. [cit. 2011-09-09]. Dostupné na internete: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE-441.236+01+DOC+PDF+V0//SK&language=SK>

Rokovací poriadok COSAC [online]. [cit. 2011-09-08]. Dostupné na internete: http://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cts=1330896439598&ved=0CD8QFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.cosac.eu%2Fen%2Fmeetings%2FBudapest%2Fordinary%2Fau.doc%2F&ei=Nt5TT6n5KMWI4gT-6szGDQ&usg=AFQjCNFS14lfCj_QXH8v3RJso8HGCz9BJw&sig2=Hv3D7R18-42MkF2ID-J14w

Rokovací poriadok Európskeho parlamentu [online]. [cit. 2011-09-08]. Dostupné na internete:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+RULES-EP+20120110+ANN-10+DOC+XML+V0//SK>

Štatút poslancov Európskeho parlamentu [online]. [cit. 2011-09-08]. Dostupné na internete:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:262:0001:0010:SK:PDF>

Zmluva o EHS [online]. [cit. 2011-10-02]. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/sk/treaties/index.htm>

Zmluva o ESUO [online]. [cit. 2009-10-02]. Dostupné na internete: http://eur-lex.europa.eu/sk/treaties/dat/11951K/tif/TRAITES_1951_CECA_1_EN_0001.tif

Zmluva o Európskej únii v znení Maastrichtskej zmluvy [online]. [cit. 2012-01-02]. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/sk/treaties/index.htm>

Zmluva o Európskej únii v znení Amsterdamskej zmluvy [online]. [cit. 2010-01-03]. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/sk/treaties/index.htm>

Zmluva o Európskej únii v znení Zmluvy z Nice [online]. [cit. 2010-01-03]. Dostupné na internete: http://eur-lex.europa.eu/sk/treaties/dat/12001C/pdf/12001C_EN.pdf

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Alliance of Liberals and Democrats for Europe: ALDE Priorities 2010-2011 [online]. [cit. 2011-09-20]. Dostupné na internete: http://www.alde.eu/fileadmin/docs/documents/2010-2011-ALDE_Priorities.pdf

Čakrt, F.: Lisabonská smlouva a vnitrostátní parlamenty, [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupné na internete: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=63069>

Dehousseová správa [online]. [cit. 2011-09-09]. Dostupné na internete: http://www.cvce.eu/content/publication/1997/10/13/89c2a74e-fb16-4b7f-b796-d3759876ddfe/publishable_fr.pdf

Delegácie [online]. [cit. 2011-09-27]. Dostupné na internete: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sk/0058a10b22/Deleg%C3%A1cie.html>

Desať priorít skupiny EPP na obdobie 2009-2012 [online]. [cit. 2011-09-15]. Dostupné na internete: Zdroj: <http://stream.eppgroup.eu/Activities/docs/year2009/2009-2014group-priorities-sk1.pdf>

Europe of Freedom and Democracy Group [online]. [cit. 2011-09-20]. Dostupné na internete: <http://www.efdgroup.eu/index.php/about-us/who-we-are/charter.html>

Európsky parlament a Lisabonská zmluva. Nový Európsky parlament: viac právomocí, viac zodpovednosti [online]. [cit. 2011-12-26]. Dostupné na internete: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sk/0042423726/Parliament-and-the-Lisbon-Treaty.html>

Generálny sekretariát [online]. [cit. 2011-10-01]. Dostupné na internete: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sk/00d7a6c2b2/Secretariat.html>

Guidelines for the Conference of Presiding Officers, [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné na internete: Zdroj: <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/files/download/082dbcc530b1bef60130b71dd66900c9.do>

Guidelines to inter-parliamentary cooperation in EU, [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné na internete: http://www.europarl.europa.eu/webnp/webdav/site/myjahiasite/users/jribot/public/Conference%20of%20EU%20Speakers/Guidelines%20IPC_new.pdf

Hlavné priority pre Európu: 12 kľúčových požiadaviek [online]. [cit. 2011-09-15]. Dostupné na internete:

http://www.socialistsanddemocrats.eu/gpes/media3/documents/3582_EN_12_key_demands_en_revised_from_2010.pdf

IPEX [online]. [cit. 2012-01-07]. Dostupné na internete: Zdroj: http://www.nrsr.sk/web/default.aspx?sid=eu/medziparlamentna_spolupraca/ipex, 7.1.2012

Joint Parliamentary Meetings [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné na internete: <http://www.europarl.europa.eu/webnp/cms/lang/en/pid/10;jsessionid=E8BEA8827F1BF1E73DBAB7EE9D98008D>

Lisabon otvára dveře národním parlamentům [online]. [cit. 2012-01-04]. Dostupné na internete: <http://www.euractiv.cz/evropske-institute/clanek/lisabon-otevira-dvere-narodnim-parlamentum-006814>

National Parliaments and the EU [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupné na internete: <http://www.euractiv.com/eu-elections/national-parliaments-and-eu-links dossier-188475>

National Parliaments to show Commission yellow card [online]. [cit. 2012-01-04]. Dostupné na internete: Zdroj: <http://euobserver.com/18/20362>

Oficiálna internetová stránka Európskeho parlamentu: Zoznam výborov Európskeho parlamentu [online]. [cit. 2010-02-15]. Dostupné na internete: <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/committeesList.do?language=SK>

Patijnová správa [online]. [cit. 2011-09-09]. Dostupné na internete: http://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/b665c27d-6cfb-4b30-a989-1dd40e5e08d7/publishable_fr.pdf

Predseda a jeho funkcie [online]. [cit. 2011-09-26]. Dostupné na internete: <http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=45&pageRank=2&language=SK>

Príspevok XLVI Konferencie parlamentných výborov pre záležitosti Únie z parlamentov Európskej únie (COSAC) [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné na internete: [Zdroj: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:345:0001:0003:SK:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:345:0001:0003:SK:PDF)

Relations between national parliaments and the European Parliament: opportunities and challenges (ARI), [online]. [cit. 2012-01-06]. Dostupné na internete: http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/riecano_eng/Content?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/elcano/elcano_in/zonas_in/ari153-2011

Skupina Evropských konzervatívců a reformistů: Politické princípy Evropských konzervatívců a reformistů [online]. [cit. 2011-09-20]. Dostupné na internete: <http://www.ecrgroup.eu/download/publications/ecr-political-guidelines-cz.pdf>

Speakers to debate the role of Parliaments in major policy areas, [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné na internete: <http://www.europarl.europa.eu/webnp/cms/lang/en/pid/1593;jsessionid=B5346262376FE07E847FE07919FBEE65>

Status of the ECPRD [online]. [cit. 2012-01-07]. Dostupné na internete: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/getfile.do?id=5024>, 7.1.2012

The Conference of Parliamentary Committees for Union Affairs [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné na internete: <http://www.europarl.europa.eu/webnp/cms/lang/en/pid/9;jsessionid=B5346262376FE07E847FE07919FBEE65>

The Conference of Speakers of the Parliaments of the EU [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné na internete: <http://www.europarl.europa.eu/webnp/cms/pid/8>

The European Parliament: Historical Background, [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupné na internete: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/en/FTU_1.3.1.pdf

The Single Market twenty years on: Ways to move forward [online]. [cit. 2012-01-056].
Dostupné na internete: <http://www.europarl.europa.eu/webnp/cms/lang/en/pid/1647>
Vývoj procesu rozhodovania v EÚ [online]. [cit. 2012-02-04]. Dostupné na internete:
<http://www.euroinfo.gov.sk/vyvoj-procesu-rozhodovania-v-eu/>

Volebný systém Európskeho parlamentu [online]. [cit. 2011-09-09]. Dostupné na
internet: [http://www.finance.sk/hospodarstvo/informacie/europsky-parlament/volebny-
system/](http://www.finance.sk/hospodarstvo/informacie/europsky-parlament/volebny-system/)

Who we are [online]. [cit. 2011-09-20]. Dostupné na internete: [http://www.greens-
efa.eu/about-us/48-who-we-are.html](http://www.greens-efa.eu/about-us/48-who-we-are.html)